

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Liber Primus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

DE
ORATIONE
DIVINA
SIVE
A DEO INFUSA
LIBER PRIMUS.

*De natura, gradibus, effectibus, objecto & fine
Orationis divine.*

PROLOGUS.

AMPLISSIMA est divinæ seu à DEO infusæ Orationis materia; nec ullis facile limitibus, si singulos illius effectus, circumstantias & commoda enumerare voluerimus, comprehendenda. Hæc enim à DEO nobis infusa Oratio, est illa, quam olim DEVS per Iſaiam Prophetam (c. 58.) animabus iustis promiserat: *Et implebit (inquit) Dominus splendoribus animam tuam, & eris quasi hortus irriguus, & fons aquarum, cuius non deficient aquæ.* qua mediante Spiritus sanctus universas animæ nostræ potentias, divinis suis illustra-

tionibus, ac mira amoris & suavitatis suæ abundantia, quasi quibusdam splendoribus, copiosissime perfundit. Cujus naturam & mirabiles effectus D. Bonaventura de *Processu Religios.* cap. 1. præclare exposuit. *Primo* enim (inquit) memoriam sanctis cogitationibus imbuat, & in recordatione DEI stabilitatem impertit, omnem evagationem excludit, corporales imaginationes expellit, perfectam oblivionem rerum mundanarum immittit, & quasi unum spiritum nos cum DEO facit. *Secundo*, intellectum ad intelligentiam DEI, & eorum, quæ ipsius sunt, & ad eum consequendum conferunt, illuminat, DEI beneplacitum illi patefacit, inter virtutes ac vitia discernere docet, vias virtutum & remedia vitiorum ad propriam meditantis utilitatem detegit, admirationem sapientiæ, bonitatis & potentiae DEI, & aliarum perfectionum in divinis operibus eluculentium infert, & circa quæcumque rem, quam recogitat, lucidissima cogitatione replet. *Tertio*, voluntatem sanctis & devotis erga DEVM & multiplicibus affectionibus perficit, fiduciam erigit, charitatem adauget, desiderium DEO in omnibus placendi, & bonam voluntatem ingerit, mentis alacritatem tribuit, spe remissionis peccatorum & assequendæ salutis exhilarat, amore erga Christi humanitatem & compassione dolorum ipsius emollic, desiderio Regni cœlestis, confidentia exauditionis, & affectu divinæ familiaritatis dat, & ad amorem proximorum, odium vitiorum, studium virtutum, & eorum bonarum actionum inflammat. *Quarto*, corpus ipsum componit, ab impuris motibus purgat, ad servandum spiritui promptum reddit, ita ut spiritui in omnibus bonis obediat, non recalcitret, nec si exerceatur obmurmure, facile sustineat, si ad laborem instigetur ne torpeat, si castigetur ne insolescat, si parce sustentetur ne lasciviat. Hæc denique suavitas dat maximam homini in bonis operibus, quantumlibet de se laboriosis, & in consideratione divinorum, & reliquis spiritualibus exercitiis consolationem: ita ut in illis quietem & internam animæ jucunditatem, in aliis verò quibuscumque rebus à vera spiritus perfectione alienis quasi tribulos & spinas inveniat, Hæc ille.

Natura
& miri
effectus
huius O-
rationis
expo-
nuntur.

Hojos

Auctor
hujus
Oratio-
nis est ip-
semet
Deus,
median-
te sapi-
entiae
dono.

Hujus autem divinae seu à DEO infusae Orationis auctor & præcipuus præceptor est ipse DEV s, qui quos vult, & quando, & quomodo vult, cœlestem hanc docet sapientiam; sic enim, quia à nobilissimo sapientiae dono principaliter dimanant, ejusmodi Orationem merito vocare possumus, quam qui à DEO accipere merentur, de rebus cœlestibus ac divinis mirabiliter instruuntur. Nam etiam si alia Orationis mentalis genera animam perfecte illuminent, & divini amoris ignem accendant; longè tamen inferiora sunt, si cum hac, quæ divina & infusa dicitur, comparentur.

Amplissimam igitur, nec minùs difficilem hujusce Orationis materiam, quam potero brevissimè, ac pro majori illius intelligentia perspicuè, divina Sapientia duce, hoc primo Libro explicare conabor; ita ut quid sit Oratio supernaturalis, quæ ejus necessitas, quod duplex illa sit, qui in ea gradus inveniantur, & quæ sit ejus efficiens causa, quale objectum, & denique quàm præstantes sint illius effectus, omnibus clarissimè ostendam, sequentibus deinde Libris de tribus hujus Orationis gradibus dicturus.

CAPVT I.

Quid sit Oratio divinitus infusa.

Defini-
tio Ora-
tionis om-
ne cõ-
plectens
Oratio-
nis ge-
nus,

ORATIONIS infusæ, quæ supernaturalis frequentius à Mysticis vocatur, naturam ac definitionem vix usquam apud veteres Patres explicatam invenies. Sanctus Joannes Damascenus *Fidei Orthodoxa lib. 3. cap. 4.* Orationem absolventem & simpliciter desinens, dixit esse *Ascensum mentis in DEVM.* Quæ descriptio latissima est, utpote quæ omne Orationis genus complectitur, tam illud quod à virtute Religionis, quàm quod ab aliquo Spiritus sancti dono, seu gratia gratis data promanat. Querenda est igitur nobis alia Orationis infusæ descriptio, quæ illi propriè conveniat; sic spirituales athletæ, ad divini hujus charismatis possessionem sedulo seculumque aspirantem; clarior de ejusdem Orationis genere informare possimus. Oratio ergo à DEO infusa non incongruè definiti potest, quod sit *supernaturalis, libera & prompta mentis elevatio ad DEVM sive cœlestia capessenda elevatio, à Spiritu sancto, medio aliquo habituali dono, promanans.*

Defini-
tio ora-
tionis
infusæ.

Hoc Orationis genere cor nostrum in DEVM celeritè fertur, inter dum illi, ut unico totius boni nostri auctori & principio, humilem, devorum tamen & reverentialem honoris cultum reddendo, nostrasque necessitates et cum omni submissione perscrutando; iterum verò ad cœlestia & divina, aliasque pias cogitationes sive affectus, mentem erigendo.

Singula
hujus
defini-
tionis
particu-
læ expli-
cantur.

Restat nunc, ut singulas hujus definitionis partes breviter explicemus. In primis Oratio infusa dicitur *prompta mentis elevatio*, ut ab Oratione acquisita clarè discernatur. Acquisita namque, quæ scilicet est virtutis moralis Religionis acquisita, lento gradu ac paulatim in DEVM conscendit: debet enim mens materiam aliquam, circa quam versetur, prævenire, & nonnullas quoque regulas observare, ac propriâ industriâ (quamvis non sine cooperante gratia) ad cœlestia assurgere. Quando verò hoc Orationis infusæ desuper dono illuminamur, mens nostra celeritè motu, Spiritu sancto illam tangente, ad divina sublevatur.

Additur præterea in definitione illa, particula *supernaturalis*, ut indicetur aliud discrimen, quod inter Orationem acquisitam & infusam reperitur. Illa enim est actus virtutis Religionis acquisita, quæ licet interdum ab auxilio supernaturali & divino procedat, non idè tamen dicenda est supernaturalis, neque infusa, eo sensu quo nos de infusa & supernaturali Oratione in præsentī sermone instituiamus, utpote quæ ab habitu aliquo

infuso & supernaturali non procedat.

Dicitur ulterius in præfata descriptione, à Spiritu sancto, medio aliquo habituali dono, promanans; ut excludamus illud Orationis supernaturalis genus, quod à virtute moralis Religionis infusæ proficiscitur: hoc quippe non immèdiatè ab ipso Spiritu sancto, per dona supra ordinatum gratie cultum operantem, sed ab habita potius virtutis moralis infusæ, originem dicit. Addita præterea fuerunt eadem proximè allegata verba, *medio aliquo dono*, ne quis putaret, nos hic illud Orationis genus comprehendere, quod ad gratias gratis datas perinet: nam licet utrumque Orationis genus à Spiritu sancto divinitus & supra humanum modum animam tangente derivetur, est tamen magnum inter illa discrimen: nam hoc quod gratia gratis data nuncupatur, DEUS non imperitur medio habitu, sed immèdiatè solum per modum actus transeuntis; aliud verò largitur media habitibus donorum mentem supernaturaliter, imò supra ordinatum gratie cultum (ut dictum est) illuminans & excitans ad usum habituum donorum. Porro hæbitus isti donorum, à quibus Oratio hæc supernaturalis & infusa proficit, sunt præcipuè illa nempe sapientiæ, intellectus, consilii, scientiæ: quorum actus effectusque infusè plenius explicabimus.

Consultò etiam verbum illud, *libera*, in definitione positum fuit; ut alià iterum notā Orationem quæ à Spiritu sancti dono, ab ea quæ à gratia gratis data dimanat, discernamus: nam hæc quæ modis illustrationibus divinis, transeuntibus tamen, in anima causatur, plerumque libera non est: neque enim in nostra potestate situm est, sapientie DEVM animam ad cœlestia, ipsam non rapti, ac extra sensus actum liberè operari, ut plenius lib. 6. de Contemplatione divina ostendimus. In Oratione verò infusa mens à Spiritu sancto liberè agitur ac movetur, juxta illud Pauli ad Rom. 8. *Quicumque Spiritu Dei aguntur, non sunt filii DEI.* Aguntur verò, Spiritu sancto movente & exhortante, ut erudiatur D. Anselmus, in illum Apostoli locum, *Aguntur, ait, Spiritu DEI, ut & ipsi quod agendum est, agant, & cum egerint, illi, à quo aguntur, gratias agant: Spiritus enim DEI, qui eos agit, agentibus adjutor & ductor.* Aguntur ergo ut agant, & ad hoc eis ostenditur quid agere debeant; ut hoc sicut agendum est agant, id est, cum dilectione & delectatione iustitiæ: quia qui Spiritu DEI aguntur, charitate aguntur & excitantur. Non ergo littera sed spiritus, non lege præcipiente, minante, promittente; sed Spiritu exhortante, illuminante, adiuvante aguntur: non quia ipsi nihil agant, sed ne nihil agant boni, à bono aguntur, ut agant. Ita Anselmus.

Demum

Demum illa verba, ad DEVM, five celestia ca-
pessenda, in nostra definitione addidimus, ut in
Orationis infusa latitudinem, omnem piū affe-
ctum piæ cogitationem, immediatē vel me-
diatē in DEVM tendentem, comprehendere-
mus, non tantum scilicet ipsius DEI contempla-
tionem, amorem & g. itum, sed & ceterarum
creaturarum, ut ad DEVM auctorem & princi-
pium referuntur, cognitionem, nobilissimosque
aliarum virtutum actus, supernaturalesque affe-
ctus eadem definitione complectentes. Quare
metu hanc Oratio ascensus mentis dicitur: mens
enim tam intellectum quā voluntatem, ac ut-
riusque potentie operationes denotat. Nam in
hac elevatione non solum intellectus, sed & vo-
luntatis affectus & desideria concurrunt. Unde
Hugo lib. 1. de Arca, Hoc est, inquit, ad DEVM ten-
dere, & ad ipsum pertingere, semper enim per deside-
rium quætere, per cogitationem invenire, & per gu-
stum tangere.

Homo tam per cognitionem, quā per affectum in res super-
nas evchimus; non incongruē Patres Orationem
mentalem definientes, nunc eam per intellectus,
nunc per affectus operationes explicarunt. S. Au-
gustinus *Serm. 230. de Tempore*: Quid autem, in-
quit, est Oratio, nisi a sensu anima de terrestribus ad
& res su-
pernas
converso mentis in DEVM, per piū & humilem af-
fectum. Bernardus vero lib. de Scala claustrali, cap.
1. Oratio, ait, est devota cordis intentio in DEVM, pro
malis amovendis, & bonis adipiscendis. & Est ad
Fratres de Monte Dei: Est hominis DEO adherens
affectio, & familiaris quædam & pia allocutio.

Hinc va-
ria men-
talis O-
rationis
descrip-
tiones
proce-
dunt,

Hinc ergo duplex mentis functio, tam cogni-
tionis quā amoris, quæ mens, medio aliquo pio
affectu, ad celestia divino ac supernaturali mo-
do per dona subleatur, Oratio mentis alia à DEO in-
fusa nuncupatur. Juxta hanc Orationis infusæ ac-
ceptionem, variae juxta varios effectus illius de-
scriptiones tradi possunt. Prima, quod sit quidam
Spiritus sancti in animas nostras influxus, quo a-
nima mysticè illustratur, & suavissimo affectuum
supernaturalium imbre quodammodo irrigatur.
Oratio ergo infusa nihil est aliud, quā mentis
supra se & omnem rem creatam elevatio, ac in-
effabilis quædam suavissimaque animæ cum ipso
DEO rebusque celestibus & divinis copulatio;
vel denique sapientia in immensum divini amoris
pelagus absorptio. Item: Oratio infusa & super-
naturalis, est mutuum DEI & animæ intuitus, quo
ipsa in illum fertur, ad spectum quodam humilem &
reverentiali, ille vero animam in se venientem be-
nignissime suscipit & complectitur. Ex hoc au-
tem divino aspectu major in anima lucis & vir-
tutum fecunditas resultat, quā resolare solet
in inferioribus his, ex benigno omniverforum Pla-
netarum siderumque celestium adpectu.

Hæc item Oratio infusa est cathedra quædam
ac spiritalis schola, in qua anima sedens ad pedes
infinite illius Majestatis, audit sermones jucu-
dissimos, omnique suavitate plenos: ibi sponsus
ejus, nempe Spiritus sanctus, loquitur ad cor ejus,
ac uberimos divinarum gratiarum influxus im-
mittit, quibus vulnerata clamat cum sponsa, Can-
tic. 5. Anima mea liquefacta est, ut locutus est dile-
ctus.

Per hanc Orationem (ut ait S. Bonaventura de
septem gradibus contemplationis) DEVS animam
suo amore succendit, & divine gratia sua balsamo
innungit, quæ sic innixa extra se rapitur, extra se ap-

ta, contemplatur, contemplando amat, amando gu-
stat, gustando requiescit, & in hac quiete consistit con-
summatissima sua felicitas, quam in via habere potest.
Hæc Oratio est verbum illud absconditum, de
quo Job cap. 4. cujus susurrum secretiores animæ
aures susceperunt. Quod verbum (teste S. Grego-
rio lib. 5. Moral.) nihil est aliud quā allocutio inti-
ma aspirationis, quæ humanam mentem tangendo
subleat, & temporales cogitationes deprimens, æter-
nis hanc desiderii inflammat, ut nihil jam ei, nisi quæ
superna sunt, libeat, & cuncta, quæ inferius de huma-
na perserpunt cogitatione, contemnat. Absconditum
ergo verbum audire, est locutionem Spiritus sancti
corde concipere. Hæc Gregorius, qui & alibi, 30.
scilicet Moral. sic ait: Loquitur quippe DEVS hoc nobis
intrinsicus, quod silenter sonat invisibilis lingua
compunctionis, quam tantò plenius audimus, quantò
ab exteriorum desideriorum strepitu perfectius aver-
timur, ut scilicet veraciter possimus dicere cum
Regio Psalmista: Audiam quid loquatur in me Do-
minus: ita ut hoc Orationis genus nihil aliud sit,
quā motio Spiritus sancti, quæ vario in anima
bus nostris producit affectus, omnino super-
naturales & divinos. Ad hanc Orationem toto cor-
dis affectu anhelabat sponsa, dum diceret Canticorum
1. Osculetur me osculo oris sui. In illius enim
infusione propius consistit coniunctio animæ
& DEI osculum. Hæc Oratio est illud balsamum,
quo tantis desiderii petebat inungi Regius Pro-
pheta, ut posset DEVM ex toto cordis sibilu
laudare & benedicere, dum aiebat Psalmo 61.
Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea, &
labii exultationis laudabit os meum. Hæc est uni-
cum animæ delictum, hæc suavissimus DEI ani-
mæque complexus. Hæc spirituale quoddam Sab-
batum, in quo DEUS cum anima recreatur. Hæc
immensa cordis nostri dilatatio; ac denique expe-
ditissima facillimaque ad mandatorum divino-
rum observationem semita.

Si tamen sermo sit de Oratione infusa & in om-
ni rigore sumpta (secundum quam acceptio-
nem S. Augustinus *Serm. 230. de Tempore*, alique
Doctores Orationis nomine petitionem intelli-
gunt, dicentes, Orationem esse petitionem decentium
à DEO) possumus in hac forma eam definire: Ora-
tio infusa est quædam Spiritus sancti efficax motio, cu-
jus virtute faciles ac prompti reddimur, ad succialiter
& efficaciter postulandum ea, quæ nobis sunt ad
salutem necessaria, divinaque voluntati magis con-
formia. Et hæc quidem divina Spiritus sancti mo-
tione excitati, DEO tamquam Patri & Auctori
bonorum omnium cultum & famulatum exhi-
bemus, ac coram ipso corda nostra effundimus,
nostrasque ei necessitates pandimus, ut largius in-
frā cap. 7. exponemus.

Orationis igitur infusæ in utroque sensu ac-
ceptæ necessitatem, partes, effectus, & alias circum-
stantias deinceps, Deo favente, explicabimus.

CAPVT II.

Necessitas Orationis infusæ & su- pernaturalis.

EST quidem mentalis Oratio naturā suā valde
difficilis, & quod excellentior & diviniore, ed-
iffilius exercetur: nam, ut nunc præmittam
externos Orationis hostes, demones ipsos, qui o-
mnibus viis & modis quibus possunt orantes im-
pugnant, ut eorum orationem fructumque im-
pediant: sunt etiam alia impedimenta, quæ hoc
Ora-

Osculū
Dei &
animæ
in quo
confi-
liat.

Defini-
tio Ora-
tionis
infusæ,

Duo sunt, quae difficile reddunt actionem alicuius exercitium.

Duplex difficultatis genus, hominem ab oratione impediens.

Orationis exercitium satis difficile reddunt. Hæc autem ad duo genera reducuntur. Nam, ut egregie D. Thomas 1.2. quæst. 114. art. 4. ad 2. docuit, ea quæ reddunt difficile exercitium alicuius actionis, duplicia sunt. Quædam pertinent ad ipsam actionem; cuiusmodi sunt objectum & eius excellentia, aut magnitudo & intensio, aut continuatio actionis. Alia pertinent ad defectum & imbecillitatem operantis; sicut vehementia passionum redditur sanè difficile exercitium operationum virtutum moralium, ad quam quidem agentis imbecillitatem meritiò ignorantia reduci potest.

Ex hoc igitur duplici capite in Oratione mentali maxima oritur difficultas, ut aperte Apostolus ad Rom. 8. insinuat, dicens: Spiritus adiuvat infirmitatem nostram; nam quid oremus, sicut oportet, nescimus. In quibus verbis non obsecrat Apostolus significat illud duplex difficultatis genus, quod antea proposuimus. Alterum, quod se tenet ex parte orantis, nempe infirmitas, animique imbecillitas; quæ tanta est, ut non simus sufficientes cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis. Accedit autem huic infirmitati passionum nostrarum pondus & multitudo; quæ cum effrænes sint & inordinatæ, ita spiritum ipsum perturbant, ut rerum celestium considerationem penitus impediant, nisi prius reprimantur & mortificentur. Volo viros (inquit Paulus 1. ad Timoth. 2.) orare, levantes puras manus sine ira & disceptatione. Nullus enim accedens ad orationem sive contemplationem, à passionibus non pargatus, neque dignè neque convenienter orare poterit aut contemplari. Non videbit me homo, & vivet, Dominus dixerat Moyse, Exod. 33. quasi clarius diceret, ut S. Gregorius lib. 8. Moral. cap. 28. exponit: Nullus DEUM spiritus aliter videre poterit, & mundo carnaliter vivere; mori igitur necesse est propriis carnis cupiditatibus, si vis DEUM pura mente orare.

Quatuor orationis obstacula.

Sunt etiam alii ex parte orantis hostes interni, qui eam summopere ab Orationis studio terant, quos S. Bernardus ad quatuor capita reduxit Serm. 24. in Cant. nempe culpam mordens, sensus agens, cura pungens, & irruentia imaginum corporum phantasmata. Peccata enim orantes mordent, effrænes carnis passionibus turbant; superflue sæculi curæ pungunt; & inordinata imaginum phantasmata illos cruciant, opponuntque obscurissimam nubem inter animam & ipsum DEUM; de qua quidem nube Jeremias loquitur Th. enor. 3. Opposisti, inquit, nubem tibi, ne transeat oratio. Sicut enim è terra ad mediam aeris regionem crassi vapores ascendere solent, in qua condensati convertuntur in nubes, quæ solis aspectum impediunt: ita (ut auctor est Gregorius) permittit Deus ex passionibus inordinatis, quæ in corde nostro terreno resident, ut ascendant ad spiritum vapores & nebulae, quibus ille obscuratur, & ita torpet, ut nec possit contemplari Solem iustitiæ, nec radiis lucis ejus & amoris divini frui, nec demum ejus Oratio tali gravata pondere ad DEUM ascendere potest. Quare meritiò Augustinus in Soliloquiis ita clamat: O fons vitæ! moriar, ut te videam; mortificem me, ut te fruatur; abnegem me, ut liceat loqui tecum.

Aliud orationis impedimentum.

Demum, est aliud quoque impedimentum, quod ex parte orantis Orationem difficiliorem reddit, nempe ignorantia: nam quid oremus, nescimus. Esi enim multis petendi forma & modus speculativè noti sunt, practicè verò quamplurimis ignoti: efficax enim & congrua petitio pendet ex multis circumstantiis, quæ impossibile foret est, ut

praxi ipsa à nobis attingantur, nisi speciali Spiritus sancti illustratione doceamur, ac ejus motione adjuvemur. A qua quidem ignorantia neque ipse Apostolus alienus omnino fuit; nam, ut inquit Augustinus Epist. 121. ad Probam, cap. 14. Tom. 2. ter Dominum rogavit, ut stimulus ille carnis auferretur ab eo. Quare experientia ipsa edocuit Apostolus ipse (ut rectè advertebat Chrysostomus Hom. 14. in cap. 8. Epist. ad Rom. Tom. 4. explicans eadem verba Pauli) ut ne amplius discipulum ignorantie padeat suæ, palam facit & magistros in eadem ignorantia versari: nec enim dixit, Non novisti; sed, Non novimus. ac quod ea non dixerit modestiam præferens, per alia indicavit: nam indefinenter in precibus suam Romam videre orabat, nec cum precaretur id affectus est. Præterea & pro stimulo suum carne dato, hoc est pro periculo, sapienter præces fudit, ac omnia voti incompos evasit. Quin & Moyse in veteri Legge obsecrans Palestinam ut videret, & Jeremiam pro iudeis supplicans, & Abraham pro Sodomitis. Hæc Chrysostomus.

Hæc sunt difficultates, quæ ex parte orantis hoc Orationis exercitium satis difficile ostendunt, præter quas ipsum etiam exercitium Orationis non parvam præ se fert difficultatem, quod non obsecrat ex illis verbis Apostoli, Nam quid oremus, sicut oportet, nescimus, colligitur. Ubi expendenda sunt illa verba, sicut oportet, quæ actionem ipsam Orationis, quam circumstantiæ plurimæ necessariò commitantur ut fiat sicut oportet, denotant: huiusmodi circumstantiæ sunt, fiducia in DEUM, reverentia in petendo, locus & tempus, propria distantia, debita attentio: deinde, quid sit petendum & quomodo petendum: denum (quod forsitan difficilius est) in petendo perseverantia.

Accedit etiam his difficultatibus sive circumstantiis alia non minor, nempe objectum Orationis, ipse inquam DEUS, præcipuum hujus exercitii objectum. DEUS autem natus à sua est invisibilis, nostrumque captum, nostramque cognitionem in infinitum excedens. Quæ quidem omnia Orationis actionem satis arduam ac omnes humanas vires excedentem omnino reddunt.

Has sanè difficultates Apostolus Paulus cum superioribus verbis significasset, ne forte in hoc pio ac saluberrimo exercitio difficultatibus obtuti deficeremus, nostram fiduciam volens erigere, addit: Spiritus adiuvat infirmitatem nostram. Et deinde: Ipse Spiritus postulat pro nobis gemimus inenarrabilibus. Quæ quidem verba de Spiritu sancti motione & peculiari adjutorio aperte loquuntur, ac ejusdem Spiritus sancti motionis & influxus in animas nostras necessitatem & indigentiam declarant. Quis enim posset absque hac divini Spiritus illustratione & impulsu demonum tentationibus resistere, ac impedimenta omnia, quæ sese in Oratione tam ex parte orantis, quam ex parte exercitii ipsius offerunt, omnino vincere aut superare? Quare à Spiritu sancto, medio aliquo dono potius quam à nostra industria provenit, ut ferventer, & sicut oportet, in excello hoc Orationis exercitio nos habeamus: reddunt enim Spiritus sancti dona animam nostram promptam, mobilem, facilem, & omnino expeditam, ut inferius cap. sequenti disceremus, ita ut prædictis omnibus superatis difficultatibus, circa DEUM orando, vel contemplando operetur. Quem quidem effectum, nec habitus virtutis Religiose etiam infusæ, imò nec Theologicarum prædicationum queunt. Quare ut huiusmodi Orationis infusæ necessitas, ut à Spiritu sancti motione medijs donis dimanet, clarius uberiusque explicetur, operetur.

peræ preſum erit brevem aliquam tractationem de horum ſancti Spiritus donorum neceſſitate, diſtinctione & numero inferre.

CAPVT III.

Efficiens & præcipua Orationis infuſæ cauſa eſt ipſe Spiritus ſanctus, medio dono- rum influxu.

U^t huius Orationis ſupernaturalis neceſſitas, de qua ſuperiori capite aliqua prænotauimus, ampliùs conſideret, ex D. Thoma 1. 2. quæſt. 108. art. 1. & 2. & in 3. diſt. 34. art. 1. ad 2. notare oportet, quòd nec virtutes morales, nec Theologicæ, ſcilicet fides, ſpes, vel charitas, ſine particulari motione Spiritus ſancti ſint ſufficientes hominem perfectè & plenariè in finem ultimum ſupernaturalem dirigere. Quamquam enim illarum medio DEUM cognoscat, & de illius virtute non nihil participet, ita ut poſſit diuina illius mandata debito modo adimplere, & alias res ſupernaturales & diuinas aggredi, nihilominus ſine hac Spiritus ſancti motione non poterit in altam & ſublimem diuinæ maiestatis contemplationem aſurgere, & alios actus heroicis & omnino ſupernaturales inchoare, aut exactum illorum exercitium continere. Nam, ut egregie docet D. Tho. art. 2. ubi ſuprà in corpore, virtutes Theologicæ imperfectè poſſidentur ab homine in hac vita, in qua imperfectè diligimus & cognoscimus DEUM: & quod imperfectè habet naturam aliquam, vel formam, aut virtutem, non poſſet ſe ſe operari, niſi ab alio moveatur: quemadmodum Sol, quia eſt perfectè lucidus, per ſeipſum poſſet illuminare; Luna autem, in qua eſt imperfectè natura lucis, non illuminat niſi illuminata. Quare ipſa ratio etiam informata virtutibus Theologicis non poſſet perfectè moveri in ordine ad aſſecutionem finis ſupernaturalis, niſi deſuper adſit inſiſtus & morio Spiritus ſancti ſecundùm illud Rom. 8. *Quicumq; Spiritu DEI aguntur, ij ſunt filij DEI.* Et quævis gratia ex ſe ſola hæc omnia præſtare poſſit, quia tamè limitatur ejus vires per rationis imperium, cujus nutu & arbitrio homo regiatur ſit ut non tantùm ex illius influxu ſubſidium percipiat, ac ſi immediatè ab ipſo DEO ad huiusmodi opera aggredienda moveretur. Unde ut ad ſupremâ, quæ in via haberi poſſet, de DEO notiâ, & alia opera omnino ſupernaturalia potèſ reddatur, eſt neceſſarius influxus agentis ſuperioris, ſive potentioris, per què anima noſtra perfectè moveatur ad conſecutionem ultimi finis, in quem eſt à DEO optimo maximo creata. Inde colligit S. Thomas ubi ſuprà 1. 2. quæſt. 68. art. 2. in corpore, eſſe neceſſaria ſeptem dona Spiritus ſancti. Quibus (ut ipſius verbis utar) *homo diſponitur ad hoc quòd bene ſequatur inſiſtum diuinum, ut ſic ejusdem Spiritus ſancti impulſa ad adiutus, actus virtutum, quos antea minùs efficaciter (ut pote à limitatis illarum habitibus procedentes) eliciebat, in poſterum quàm poſſet fieri intenſiſſimos & perfectiſſimos producat.*

Hinc patet, quæ ſit differentia inter hanc Spiritus ſancti motionem, actusque per illam elicitos, & actus virtutum Theologicarum. Quamvis enim huiusmodi virtutes, ſi ſpectes illarum radicè, ſubſtantiam, & objectum (quod eſt ipſe DEUS) ſint virtutes & habitus ſupernaturales nobis à DEO infuſi (quod eſt de fide,) modus tamen, quo ipſæ operantur, quantum ad propoſitam materiam attingit, à D. Thoma aliterque Theologiſ dici ſolet

Thom. à leſu Oper. Tom. II.

humanus: quia etſi procedat à gratia, hæc tamè limitata eſt à ratione humana, quæ humano modo per diſcurſum operatur, non aliter ac ubi exercetur actus prudentiæ, vel fidei, in utroque enim illorū intelligit & operatur homo per diſcurſum, cùm ſit illi connaturalis per creaturas tamquam per ſpeculum cognitio. Fides verò hanc obſcurâ & umbrantem hominis de DEO cognitionem ſupernaturalem elevat, & ſic elevata, ejus actus redditur ſupernaturalis. Prudentia verò procedit per conſecturas & ſcrutinium eorum, quæ frequentius evenire ſolent, ut quid in præſenti materia ſit ſeligendum vel relinquendum, non tamen ſine anxietate & futuri eventus anticipi ſucceſſu. Verùm ubi aſſaſerunt divini Spiritus ſancti radii, quibus illuſtrata anima, medio Intellectus dono, quod fidei virtuti ſuperadditur, elevatur ad altiffimam veritatum ſupernaturalium cognitionem; taliter, ut illarum quidditatem & certitudinem ſimplici quodam intuitu peneret, nec non rerum mediante dono Conſilij peragendarum quædam veluti evidentiam acquirat. Hæc omnia quis non videat anguſtos rationis noſtræ limites ſuperare, & ad ſupernaturalem ac diuinum operandi modum pertinere?

Hæc verò Spiritus ſancti dona correfpondent omnibus actibus virtutum, non minùs moralium, quàm Theologicarum, & à DEO animabus juſtorum inſiſtantur, ſeu transfunduntur, ut per illa inenſiſſimos, & quantum humana patitur fragilitas, efficaciſſimos virtutum actus elicere valeant, medio agentis ſuperioris, ſcilicet Spiritus ſancti influxu. Quæ dona, ſicut & operationes quæ illis reſpondent, non tantùm ſunt ſupernaturales, ob ſupernaturalem Spiritus ſancti agendi modum, ſed omnino neceſſariæ, ut anima noſtra in exercitio virtutum intellectualium moralium & Theologicarum perfectiſſimo, quo in hac vita fieri poſſet modo perficiatur. Sicut ergo ad omnigenam virtutum illarum perfectionem ſunt neceſſaria (ut modò vidimus) dona Spiritus ſancti particularia, à quibus omnem ſuam decorem & perfectionem emendicant: ita etiam ut virtus Religionis, quæ una eſt ex primis inter morales, à qua exercitium acquiſitæ Orationis dimanat, omnino perfectè à nobis acquireretur, neceſſariò illi etiam debuit correfpondere particulare donum Spiritus ſancti, nempe donum Pierariſ, ſeu potiùs Intellectus & Sapientiæ, quorum jogitru diſponeremur ad ſupervenientem Spiritus ſancti motionem, & cultu ac amore puriſſimo, perfectiſſimæque cognitione DEUM honoremus, amemus, & cognoscamus. Quæ omnia ſunt mediâ Oratione, quæ à Spiritu ſancto inſunditur. Vide ergo, quanta ſit neceſſitas Orationis infuſæ & ſupernaturalis.

Hæc autem Spiritus ſancti motio ſive influxus, quantum ad Orationem infuſam attinet, ſit mediâ omnium donorum operatione: nam cùm intra Orationis infuſæ latitudinē, ut ſuperiùs Cap. 1. annotavimus, omnino non ſolùm intellectus in DEUM elevationē, ſed & omnem pium affectum immediatè vel mediatè in DEUM tendentē cõprehenderimus, non tantùm DEI contemplationem, amorem, & guſtum, ſed aliarum virtutum nobiliſſimos actus, ſupernaturalesque affectus complectentes: hinc eſt quòd omnia dona nunc unum, nunc aliud ſeorſum, nunc aliqua ſimul ad Orationē infuſam concurrere neceſſe ſit, quibus ad res cõſeſtes contemplandas ſive amandas, vi horum donorum efferamur: quorum quidem quædam ad contemplationem infuſam, ut Sapientiâ & Intellectus, quibus adde Conſilium & Scien-

tiā: alia verò, ut Fortitudo, Pietas, & Timor, potius ad actionem pertinent. His igitur donis adjuncta & elevata Oratio nostra, sit quantum ad modum supernaturalior, omnem superans humanum agendi modum, & ideo verè *infusa* dicitur.

Quamvis verò omnibus iustis simul cum gratia & charitate donorum habitus infundantur, & licet eorum usus, in his quæ ad salutem sunt necessaria, eis non denegetur; tamen in his rebus, quibus humana mens eminentiori modo supra humanam industriam (etiam gratiâ adjuncta) ad capeffenda sive contemplanda divina elevatur, illis tantum conceditur, quos DEUS vel ob vitæ puritatem, vel ob suam liberalissimam clementiam ad hoc Orationis infusæ genus prælegit. Hujus rei ea ratio reddi potest, quia donorum habitus afficiunt potentias, easque reddunt expeditas & faciles, non ut moveantur à ratione humana (etiam habitibus supernaturalibus condecoratâ) sed potius ut moveantur immediate ab ipso Spiritu sancto, quando & quomodo vult. Et quia ista ratio non prædeterminatur à nostra ratione seu discursu, sed immediate ab ipso Spiritu sancto dimanat; ideo fit modo magis supernaturali & divino, ipso DEO immediate nostras potentias habitibus donorum informatas tangendo, ac elevando ad operationes altiores & nobiliores, utpote à nobiliori principio. Eminentiori enim modo monet Spiritus sanctus per seipsum movendo, quam cum per rationis discursum mediatè moveret.

Quare merito D. Thomas, ubi supra, operationem etiam virtutum infusarum comparavit luminis Lunæ; eâ verò, quæ à Spiritu sancto mediis donorum habitibus dimanat. Solis luci: quia sicut lumen Lunæ totum est à Sole participatum, & ideo illud est magis obscurum, seu potius minus clarum Solis lumine, quia non immediate oritur à suo principio, sicut lux Solis; ita operationes à DEO, mediis etiam habitibus infusis, cum rationis humanæ limitatione procedentes, imperfectiores sunt illis quæ à Spiritu S. immediate animam nostram, habitibus donorum condecoratam, facile & expeditam illustrant, procedunt. Tunc enim à nobis elicitur Oratio pinguior atque perfectior, quia Spiritus sanctus potentius & eminentius intellectum illustrat, ac notitiam divinorum mysteriorum penitorem ac profundius em confert, & voluntatis affectus excitat, ex quibus mira suavitas ac jucunditas in anima sentitur. Illud tamen nosse oportet, quod etiam deficiente hoc lumine (supernaturali, sive Orationis dono, iustorum oratio erit meritoria; tamen, ut asserit Richardus apud Bonav. 2. Itiner. arer. dist. 5. art. 4. ordinariè cor hominis, nisi à DEO supernaturaliter juvetur & illustretur, mille patitur phantasias; & nisi intellectus noster divinitus eleveatur & instruat de modo, tempore, & ordine, & aliis circumstantiis in Oratione observandis, remissè operabitur, neque talis Oratio regulariter erit imperatoria, utpote superno devotionis igne ac Spiritus sancti impulsu & illustratione destituta. Est enim proprium Spiritus sancti officium, modo quodam supernaturali & planè divino suggerere res in Oratione postulandas, reverentiam, fidem, spem, fervorem, suspiria, lacrymas, aliasque conditiones, sine quibus nequit Oratio nostra esse eorum, quæ poscimus imperatoria. Sciunt quidem iusti, de quibus & qualiter sit DEUS exorandus; tamen, ut bene advertit divus Thomas apud octavum Epistolam ad Romanos, lect. 5. multoties, cum ad praxim & particularia descendunt, penitus ignorant quid sibi prius quid posterius petendum: & sic fit ut frequenter non

obtineant orationis suæ effectum. Ex quibus aperte conjicitur, quorum sit in Oratione necessaria specialis aliqua Spiritus sancti motio, quam nos Orationem infusam appellamus.

Sed quia præcipua dona, quæ in Orationem infusam frequenter infunduntur, sunt donum Sapientie, Intellectus, Consilii & Scientie; ideo breviter sermone de his quatuor donis disseremus.

De dono Sapientie.

§. 1.

SANCTUS Bonaventura lib. de Donis Spiritus sancti, in Tractatu de Dono Sapientie, cap. 1. Sapientie donum in hunc modum describit: Sapientia est contemplari DEUM, non quocumque modo, sed ex dilectione, cum quadam experimentalis suavitatis & affectu. Unde objectum doni Sapientie principale est DEUS, non sub ratione veri absolute, sed sub ratione veri cum relatione ad rationem boni, ut est excitativum voluntatis ad eas sapientiam dilectionem. Ex quibus apparet, quod donum Sapientie, ut ibidem colligitur, Bonaventura, est habitus supernaturalis animæ à Spiritu sancto infusus ad DEUM cognoscendum, & sapienter diligendum. Quare Sapientie donum, ut bene advertit Dionysius Carthusianus Tract. 2. de Donis Spiritus sancti, cap. 9. triplicem continet actum. Primus est, Divinorum clara cognitio. Secundus, Judicialis de omnibus discretio. Tertius, Dulcis affectio, seu saporosa gaudia.

Primus actus sive effectus Sapientie est, Conferre intellectui cognitionem simplicissimam & altissimam DEI, & rerum divinarum, & celestium, quæ quocumque, quibus ad unionem cum DEO altissimam promovemur. Hæc vero clarior est, & celestium notitia ideo in intellectu nascitur ex ipsa Sapientia, quia hæc fidei lucem patitur & elevat; & modo possibili hinc vitæ clarior reddidit, & sicut in cubiculo, ubi erat lumen tantum Lunæ, si Solis radii ingrediuntur, mirum in modum omnia clarius quam antea illustrantur; dum in nocte hujus vitæ, fidei luce, quæ eigua est in anima iusti, sed Sapientie accenditur, myrta fidei multo magis quam antea clariora redduntur.

Secundus actus sive effectus est, Judicialis discretio, hoc est, connaturalis quadam discretio rationis, per quam intellectus iustorum de divinis sub fidem cadentibus rectum sortitur iudicium. Per Sapientiam enim spiritalis homo iudicat de divinis, ac ceteris rebus, non solum per rationis clarum intuitum, sicut fit per Sapientiam, quæ est habitus Theologicus, quæ sine charitate haberi potest, & solum residet in intellectu; sed etiam iudicat per connaturalitatem seu conformitatem interni affectus ad DEUM, quod fit per sapientem gustum, ac secundum experimentalem ac lapidam de DEO notitiam. Quod quidem præstare nequeunt illi, qui præditi sunt habitu Theologicæ sapientie; quia ille tantum potest iudicare secundum iudicium intellectus speculativum, non tamen per istam connaturalitatem interni affectus, vel per sapientem divinorum gustum. Nam quavis utriusque Sapientie, scilicet acquisite & infusæ, sit DEUM cognoscere, divina discernere, atque per ea de ceteris iudicare, valde tamen inter se differunt.

Dupliciter enim ferri potest de rebus iudicium: nã & aliter de morbo iudicat ipse ægrotus, & aliter medicus. Aliter quoque de sobrietate & castitate iudicat, qui ipsas virtutes morales adeptus est, & al-

rebus per
dicium.

aliter qui solam moralem scientiam habet. Uno ergo modo iudicatur de re per plenum usum rationis, seu clarum intuitum intellectus ipsam veritatem cernentis, sicut de divinis ac aliis iudicat Sapientia naturalis, quantum ad ea, quæ naturaliter cognoscuntur; & Sapientia supernaturalis, quantum ad ea, quæ in sacra Scriptura traduntur. Alio vero modo iudicium fertur per connaturalitatem seu conformitatem iudicantis ad ipsas res, quæ utique conformitas in dispositione affectus consistit; quemadmodum castus de castitate optimè iudicat, sic quoque per donum Sapientie iudicatur de divinis quæ fidem respiciunt, & deinceps de aliis omnibus secundum rationes regulasque divinas. Hæc vero conformitas mentis ad divina credenda ab ipso lapido gustu seu sapientiali sapore divinorum efficitur, dum ipsi credenti veritates divinæ sub fide cadentes non solum e' artificiali per donum Intellectus innotescunt, sed insuper dulciter sapientia, sicut verissimè esse discernunt, ac secundum eam animæ veritates regulantur & mirifice ordinantur, ipsæ vero falsitates & perfidie refutantur. Et hæc omnia mediante Sapientie dono fiunt, ut 2. cap. de Divinis nomin. princeps Theologorum beatissimus Dionysius de S. Hierotheo testatur, qui fuit in divinis perfectus, non solum discens, sed etiam ut patiens, id est, gustans, seque divinis per affectum conformans.

Tertius Sapientie actus, Interior est gustus, seu oblectatio mentis. Hic autem sapor sive dulcedo nascitur ex charitate, cui conjuncta est hæc divina Sapientia: quæ charitas primò palatum mentis sanat, ut illi divina dulcescant; & DEO mentem uniat, ut illi quæ DEI sunt, tamquam sibi congrua sapiant. De ista palati animæ sanitate optimè Bernardus Serm. 8. in Cant. Et forte, inquit, sapientia à sapore denominatur, quod virtuti accedens quoddam veluti condimentum sapientiam reddat, quæ per se insulsa quodammodo & aspera sentiretur. Nec duxerim reprehendendum, si quis Sapientiam saporem boni defin. at. hunc saporem perdidimus ab ipso penè exortu generis nostri. Et in eâ. Et nunc assidue sapientia vincit malitiam in mentibus ad quas intraverit, saporem mali, quem illa invexit, sapore exterminans meliori. Intrans sapientia dum sensum carnis infatuat, purificat intellectum, cordis palatum sanat & reparat. Sano palato sapit non bonum, sapit ipsa sapientia, quæ in bonis nullum melius. Hæc Bernardus.

De gradibus doni Sapientie, ac de discrimine huius doni à dono Intellectus, inferius differemus.

De dono Intellectus.

S. 2.

Quid
donum
Sapientie,
quid
donum
Intellectus
præ-
stet
homi-
mini?

Sicut Sapientie donum est habitus rationem superiorem perficiens, ut de divinis rectè verèque iudicet per connaturalitatem, sive coaptationem ad ipsam, hoc est, per conformitatem ac gustum eorum; sic Intellectus donum est habitualis perfectio rationem superiorem illustrans, ut omnium rerum quæ cadunt sub fide veritates clarè perspicat, intus penetrer, fidelique rationem profundius agnoscat. Per hoc enim donum humana mens elevatur, ut conspiciat pulcherrimam connexionem ac convenientissimum ordinem horum, quorum est fides, ac singulorum rationes subtiliter penetrer, videlicet, qualiter nova Lex veteri consonat, qualiter tota Scriptura sibi concordat, quomodo unus articulus fidei ex alterius consideratione credibilior fiat & rationabilior appa-

Thom. à Ies. Oper. Tom. II.

reat, quomodo indignum nihil de Deo affirmat, imò quod omnia quæ Scriptura sacra complectitur, ad magnificentiam, honorem, ac laudem Domini pertinent. Quædam enim bonitatem & misericordiam ejus præsertim commendant, ut Incarnatio Verbi atque redemptio mundi; quædam sapientiam DEI attollunt, ut quod fides docet, eam universorum habere certissimam & distinctissimam notitiam, ac providentiam generalem ac specialem; quædam verò testimonia fidei divinam iustitiam summè affirmant, ut quod pro uno mortali peccato non penitentibus æternam infligit penam.

Hoc quidem donum laudissimum est & nobilissimum, omnem quæ de DEO in hac vita haberi potest cognitionem comprehendens. Nam ut rectè D. Bonaventura Tom. I. de Donis Spiritus sancti, cap. 3. & 4. scribit, hoc donum se extendit ad omnes veritates necessarias ad salutem, quæ sunt nobis absconditæ & quasi velatæ tam in rerum naturis sensibilibus, quam Scripturis, sive in divinis Sacramentis & figuris, donec ingrediamur ad veritatis puras illuminationes & contemplationes. Puræ autem veritatis illuminationes (inquit ille) sunt, quando veritas sine imaginibus & figuris per semetipsam percipitur. Item Spiritus sanctus per donum Intellectus facit nos penetrare & contemplari omnia velamina veritatis incarnatæ, & veritatis etiam increatæ.

Divus etiam Thomas 2. 2. quest. 8. art. 1. inquit proprium esse doni Intellectus, sub accidentibus naturam rei substantialis, sub verbis significata verborum, sub similitudinibus & figuris latentem veritatem, & in causis effectus latentes, & e converso, contemplari. Ubi Cajetanus, explicans mentem D. Thomæ, ita scribit: Retine senarium numerum eorum in quibus & quæ legere facit donum Intellectus; hæc siquidem omnia comprehendere videntur, quæ intellectus per fidei donum penetrare potest: nam vel in accidentibus, vel verbis, vel figuris similibus, vel sensibilibus, vel effectibus, vel causis latent, quæcumque latent, adeo ut nihil prætermisum occurrat. Extendit se donum Intellectus ad penetrandum omnia, ad quæcumque iudicanda vel applicanda Sapientia & Scientia, & Consilium se extendunt, & tunc ad omnia quibus fides assentit.

Ex quibus non obicere colligitur, nihil latere eorum, quæ fidei sunt, lumen hoc super naturale Intellectus: extendit enim se ad contemplandum ea omnia, quæ in DEO ex creaturis, ex Scripturis, ex veritate incarnata possunt cognosci: deinde sine creaturarum scala immediata veritatem increatam, & mysteria beatissimæ Trinitatis abscondita, ea luce & claritate, quæ in hac vita permittitur, intueatur. Unde fit, ut irradiationes divinæ, quibus contemplativi cœlestibus insunt theoriis, sive mediâtè per creaturas, aut sensibilia alia signa, sive immediatè ad contemplationem assurgant, ab Intellectus dono promanent.

Illud quoque notandum occurrit, quod licet Intellectus dono omne genus cognitionis, sive contemplationis, quod supernaturaliter evenire possit, attribuamus; non tamen ab Intellectus consortio Sapientie donum nobilissimum excludimus: quia cum hæc contemplatio infusa & supernaturalis sit, ac ab amore DEI procedens, fit ut simul Sapientie donum ut plurimum cum intellectu concurrat; nam quæ intellectus suo acumen penetrat & intelligit, sapientia gustat, ac cum delectatione percipit.

Difert autem Intellectus donum à dono Sapientie

S. 2.

1106

Hoc do-
num
nobilissi-
mum est,
& laudissi-
mè pa-
tet.

In quo hoc donum differat à dono Sapientiae? Primò, ut benè advertit Dionysius Carthusianus de Donis Spiritus sancti, Tract. 2. cap. 31. Quia Sapientia est, per saporem seu gustum de rebus divinis certissime judicare: intellectus verò doni est, ipsam veritatem clarè cognoscere. Itaque Intellectus est apprehensio; Sapientia verò, judicium. Secundò, Quoniam Sapientia est finis ac fructus doni Intellectus: intellectus enim præcedit Sapientiam, & est veluti ad eam introductio, quemadmodum cognitio præcedit judicium, & speculatio saporem vel gustum. Unde hæc duo dona in hoc distinguuntur, quòd Sapientia est per gustum quæ sunt sapida, sapienter judicare; intellectus verò, per clarum intrinsecumque intuitum veritatem agnoscere. Ex quibus clarè inferitur, donum Sapientia, Intellectus donum includere, & insuper addere rectum sapidumque judicium eorum, quæ percipit intellectus.

De triplici Orationis infusa gradu, à triplici doni Intellectus sive Sapientia irradiatione dimanans.

§. 3.

QUEMADMODUM cælestes Hierarchiæ plenioris & universalioris luminis irradiationem, ac majorem ad ipsius lucis fontem approximationem meritò discernuntur, ut plenius lib. 2. de Contemplatione cap. 1. & sequentibus docuimus; ita gradus eorum, quorum mentes ad similitudinem cælestis Hierarchiæ in via, Oratione infusâ sive contemplatione purgantur, illuminantur, & perficiuntur (quæ penè divina & cælestes nuncupari possunt) ex majori aut minori, puriorive aut perfectiori divinae lucis participatione meritò distingui debent. Quare oportebit gradus divini luminis à dono Sapientia & Intellectus profluentes discernere: nam ex eorum majori aut minori nobilitate & perfectione, desumenda est Orationis infusæ nobilitas & excellentia. Nobilitas verò luminis ex duplici capite pensari potest. Primò, ex parte subjecti: nam quo nobiliori animæ parte recipitur ac subicitur, eò excellentior ac præstansior est. Quare sublimior erit ea Oratio sive contemplatio, quæ in ratione, eâ quæ in imaginatione recipitur; & quæ in intelligentia, quæ superior est animæ pars, nobilior illâ, quæ ratione aut imaginatione comprehenditur.

In his tribus animæ vicibus, nempe imaginatione, ratione, & intelligentia, in quibus omnis cognitio sive contemplatio etiam supernaturalis recipitur, Richardus lib. 3. de Contemplat. cap. 8. tres cælos, sive tres orbes, aut contemplationum Hierarchias constituit. Ibi, inquit (id est, in homine interiori) sua quadam terra suum habet cælum; nec unum tantum, sed secundum post primum, & tertium post primum & secundum. Et ut hoc triplex cælum congrua possimus distinctione discernere, primum dicatur imaginale, secundum rationale, tertium intellectuale. Tenet itaque imaginatio vicem primi cæli, ratio secundæ, intelligentia verò vicem tertiæ. Et horum quidem primum, ceterorum comparatione, grossum quiddam atque corpulentum, & suo quodam modo palpabile atque corporeum, eò quòd sit imaginarium atque phantasticum, post se trahens & in se retinens formas & similitudines rerum corporalium. Reliqua verò duo hujusmodi comparatione admodum subtilia, & omnino incorporea, & ab ejus crassitudine multum longinqua. Sic sanè cælum hoc exterius, quod nos dicimus firmamentum, absque ulla dubitatione constat esse

se visibile atque corporeum, & ipsum quidem primum, & omnium infimum. Quod autem est terra ad hoc visibile cælum, hoc est sensus corporeus ad illud internum phantasticum & imaginarium cælum. Nam sicut hoc visibile cælum, omnium quæ terra gignit atque nutrit multitudinem finis sui magnitudine comprehendit: sic omnium, quæ sensus attingit, appetitus suggerit, similitudines intra finem suum imaginario includit. In primo itaque cælo comprehenduntur omnium visibilium imagines & similitudines: ad secundum verò pertinent visibilibus omnium rationes, definitiones, & invisibilibus investigationes: ad tertium autem spectant spiritualium, ipsorum etiam divinarum, comprehensiones & contemplationes. Hæc Richardus.

In his igitur tribus cælis, qui in amplissimo interioris hominis orbe latent, quorum antea in alio proposito meminerat sanctus Augustinus 12. super Genes. ad litteram, tres Orationis infusæ live contemplationis gradus inferius lib. 2. 3. & 4. nobis erunt constituendi: ita ut quilibet in DEUM optimum maximum, secundum lucem minorem aut majorem ab ipso infusam, ceteri cursu ferantur.

Juxta hanc cælorum tripartitam divisionem, triplicem Orationis sive cognitionis infusæ gradum D. Bonaventura de Mystic. Theol. cap. 3. part. 4. ex comparatione ad Solis radios contineat. Sicut enim claritas Solis, ut ille, tribus modis percipitur, primò, in objecto, ut in pariete, ligno, vel alio materiali objecto, Sole inquam splendens super aliquid horum; secundò, in radiis ipsi solaribus existentibus in aëre; tertio in seipso, id est, in globo vel rota solari: sic divinae lucis radii mentibus humanis tripliciter se manifestant. Quod etiam exemplo ignis Opus. 61. declarat D. Thomas, qui in materia terrea est carbis, in aërea, flammæ in propria sphaera, ignis.

Unde colligit idem S. Doctor, triplicem esse DEI cognitionem. Una est, quæ per speculum creaturarum sensibilibus ad cognitionem invisibilium ascendimus. Alia, quæ intelligentiæ exercitio per immersionem spiritualium radiorum, docet primam causam perfectè cognoscere, de qua D. Aug. in lib. de Magis. & ver. relig. sæpe facit mentionem. Alia verò est istis multò excellentior per amorem ardentissimum unitivum, quæ adualiter sine omni medio animum disponente, ardentissimè facit in dilectum suis extensionibus suis amictivis conflueret, quæ mystica Theologia sive consurrectio per ignorantiam dicitur, quia remoto omnis imaginationis & rationis actu, per unionem ardentissimi amoris id sentit in presenti, quod intelligentia capere non sufficit.

Hac triplici cognitione omnis quæ de DEO haberi potest cognitio comprehenditur, & secundum quemlibet horum trium graduum ab Intellectu, sive Sapientia dono (si contemplatio sit supernaturalis) provenire debet: quia hæc dona humanam mentem divini us illustrant ad divina conspicienda, non solum in rebus sensibilibus aut signis, qui est primus cognitionis gradus; aut in intelligibilibus formis, quibus DEUS in attributis & perfectionibus divinis, quales sunt bonitas, sapientia, justitia, &c. cognoscitur, quæ pertinent ad secundum; verum etiam ad perfectiorem DEI cognitionem, quæ per remotionem aut negationem dicitur, contemplando affurgimus: quæ mystica Theologia, sive pura contemplatio in caligine vocatur, quæ supremum sibi vendicat locum, ut plenius & latius lib. 4. edocebimus.

His igitur præmissis, juxta triplex animæ cælum, & triplicem radiorum Solis lucem, nempe in objecto materiali, in radiis solaribus, aut in ip-

Divini
luminis
nobilitas
unde sit
desu-
menda?

Triplex
animæ
cælum
assigna-
tur & ex-
ponitur.

plo globo caelesti, triplicem etiam doni Intellectus seu Sapientiae additionem sive gradum debemus distinguere.

Triplex
etiam
doni in-
tellectus
ac sapi-
entiae
gradus
assigna-
tur ac
declara-
tur.

Primo, quando Spiritus sanctus hoc dono mentem illustrans facit eam contemplari ex creaturis sensibilibus Creatoris potentiam, sapientiam, ac infinitam bonitatem. Nomine autem creaturam intelligo omnia ista sensibilia, quibus manu ducimur ad intuendas DEI mirabiles perfectiones, quales inquam sunt, iste mundus sensibilis, tam maior quam minor, homo scilicet microcosmos merito nuncupatus, & omnia quae in eo continentur; Scripturae sacrae, veritas incarnata, & alia similia quae corporalia sunt, vel ad illa reducuntur. Iste vero est infimus gradus doni Intellectus, & qui in imaginatione iamquam in primo caelo sive animae regione praecipue consistit: quia ab his, quae imaginatio concipit, mens erigitur, & veluti gradibus ad superiora contemdit, de quo inferius lib. 2. plenius dicemus.

Secundo, medio Spiritus sancti dono divinus contemplationis radius in intellectu quasi immediatè recipitur ac fulget, quo mens contemplantis, semota à imaginationis manu ductione suspensa in sensibilia & aeterna contemplatur. Talia sunt illa, quae de divinitatis natura, & illa simplicis essentiae unitate ac de beatissima Trinitate, fide credimus, & divinitum Scripturarum auctoritate probamus, et sicut per solares radios in aere resplendentes oculus materialis ad Solis contemplationem erigitur: sic oculus intellectualis per immisos radios à Sole iustitiae, non per aliquam creaturam sensibilem, scientiam aut indolentiam humanam, sed per fidei & intellectus radium ad suum, & celestium secretorum agnitionem elevatur. Hinc B. Dionysius ad Timotheum scribens ait: *Verte te ad divinum radium*, quasi diceret: Non quaeras alium Doctorem, nec aliud exemplar assumas ad divinam percipiendam sed te ipsum ingredere, & elevando omnes vires tuas super creatura omnia, per radios tibi desuper infusos ad contemplationem divinitum te extendas. Spectat verò etiam iste cognitio- nis gradus ad donum Intellectus, in quantum per ipsum DEUM in intelligibilibus & spiritualibus imaginibus ac speciebus contemplamur, residetque in secundo caelo sive animae regione.

Tertio denique, claritas ista, sive radius coelestis, contemplativorum mentibus se planius manifestat, quod dupliciter fieri contingit. Primum, Quando doni Intellectus illustratione ad puram DEI contemplationem sine ulla ferè phantasmatum admixtione sublimamur, aut quando divinitatem ingressi caliginem, DEI incomprehensibilem lucem oculis carnis intuitibus contemplamur. Secundò, Quando DEUM per inanimam, ineffabilem, & suavitatem unionem, animam illam (quod nunquam sine cessante fieri contingit) eminentiori modo, quam à creatura mortali concipi possit, intuemur. Quae DEI cognitio sive contemplatio omnibus aliis meritò à Mysticis iudicatur superior ac nobilior: in ea enim, ut inferius latius annotabimus, huius vitae felicitas sita est ac fontis gloriæ inchoario: ibi enim anima ingressa ipsam divini solis sphaeram, non tam per solares radios menti immisso, quam DEUM in seipso & per seipsum suavitè gustare ac quasi contectare incipit. Haec verò nobilissima & pura contemplatio in tertio caelo ac suprema animae regione conversatur.

Hicigitur triplex gradus cognitionis, est illa via trium dierum in solitudine, haec triplex illuminatio unius diei, & prima est sicut vespers, secunda, sicut mane; tertia, sicut meridies. Haec denique tri-

Thom. à Jesu Oper. Tom. II.

plicem respicit rerum existentiam, scilicet in materia sensibili, in intelligentia, & in essentia divina.

Secundum ergo triplicem doni Sapientiae sive Intellectus gradum, nempe infimum, medium, & supremum, quorum primus ad imaginationem praecipue, secundus ad intellectum, qui non ita purè veritates ac nudè contemplatur ut solet in intelligentia, pertinet; tertius ac supremus in pura intelligentia, & mentis apice, quae DEUM oculo puro ac simplici sine phantasmatum incurfione, vel saltem tam parva ac tenui eorum expressione, ut percipi vix queat, recipitur; triplicem Orationis infusae sive contemplationis gradum distinguimus.

Hic demum triplex Orationis infusae gradus, quorum primus à dono Sapientiae sive Intellectus secundum ejus infimum gradum; secundus, & tertius, qui ab eodem dono secundum medium & supremum gradum procedunt, utes iustorum status, incipientium, proficientium, & perfectorum meritò complectitur. Sunt enim (ut inferius plenius annotabimus) in Oratione infusa tres viae super naturales. In prima, quam purgativam supernaturalem vocamus, Incipientes. In secunda, quae illuminativa supernaturalis dicitur, Proficientes. In tertia, quae unitiva supernaturalis nomen vendicat, Perfecti, quati veterani milites recensentur. Ad hos tres status sive vias, Orationis infusae gradus omnis à nobis erit reducendus, & omnino distinguendus penes maiorem aut minorem divini luminis participationem, hoc est penes infimum, medium, & supremum doni Sapientiae sive Intellectus gradum.

Illud praeterea advertere oportet, hic nos in discriminatim loqui de dono Sapientiae & Intellectus, primo, quia mens in hac infusa Oratione, ut ad divinarum sapientiarum cognitionem allurgat, ab hoc nobilissimo Sapientiae dono illustrari debet; quod quidem donum, ut superius advertimus, Intellectus donum includit. Praeterea, hoc Intellectus donum raro sine gustu & sapore, qui ad Sapientiam pertinet, invenitur. Unde hominum operationes inter se connexae ferè semper inveniuntur.

De dono Consilii & Scientiae.

§. 4.

CONSILIUM, prout donum Spiritus sancti vocatur, est habitus supernaturalis à Spiritu sancto infusus, quo in operationibus nostris movemur secundum consilium Spiritus sancti: id est, secundum directionem ejus, quae nostra consilia in finem ultimum dirigit, vel certe vicissim preveniendo inspirat. Quare istud Spiritus sancti Consilium mentem humanam reddit mobilem & expeditam, ut se ad Dei inspirationes facile accommodet, ut quid in unaquaque re ad mentis puritatem servandam & augendam, & quid agendum fugiendumve, in particulari discernat. Nam, ut Sap. 9. dicitur, *quae in prospectu sunt, invenimus cum labore, & quia cogitationes mortalium timida sunt, & incerta providentia nostra*, propter innumerabilia contingentia, & singulares eventus, quae passim possunt occurrere, sicut necessarium indiget homo DEI consilio, quo ad finem ultimum seu vitam aeternam in cunctis dirigatur. DEVS enim, ut optime divus Bonaventura lib. de Donis, cap. 2. de Consilio dono docet, *liquide & aperte*, tamquam ille qui optime omnia novit, nos de singulis ad perfectionem spectantibus consulit, & vires ad exequen-

Donum
consilii
quid sit?

Ejus ne-
cessitas.

S

dum

dum prebet. Hæc ille. Imò & DEUS frequentissimè iustum cum magna certitudine de singulis rebus ab ipso petendis erudit. Oportet autem, ut ad percipiendâ divinâ consilia omnino interiores simus, & ut in nobis divinâ consilia infillatur, ad DEUM conversi, Spiritum intelligentiæ & lucis cum magna humilitate petamus, ut in nobis illud Ecclesiastici cap. 3. 2. dimpleatur. Si enim Dominus magnus voluerit, Spiritus intelligentiæ replebit illum: & ipse tamquam imbres mittet eloquia sapientiæ suæ, & in oratione confitebitur Domino: & ipse diriget consilium ejus, & disciplinam, & in absconditis suis consiliabitur. Id est, temper DEUM de rebus agendis, siue parvis, siue magnis, consulere, & DEUS Spiritum intelligentiæ replebit illum. Et hæc de dono Consilii. Restat ut de dono Scientiæ aliquid dicamus.

Scientiæ donum Donum Scientiæ est notitia à Spiritu sancto intellectui infusa credendum, agendorum, vel quid sit?

dimittendorum, ita ut non deviet homo à vi justitiæ: est enim Scientia hæc, supernaturalis quædam discretio, per quam edocemur exercere omnes virtutes morales in vera perfectione, dantes veram cognitionem omnium virtutum. Est autem istud donum ad intellectum pertinens, & ad duo necessarium. Primum quidem, ut similitudinibus proportionatis res fidei per creaturas percipiat, nec in illis hærens, ad ipsum DEUM contemplandum, & quasi ex huiusmodi involucris erudendum transcendat, investigando. Secundò, ut supremam, cujusque virtutis agnoscat perfectionem, omnesque virtutes ac earum actus summo petere æstimet, illarumque exercitio studiose vacet, & ipsas non desinat frequenti oratione postulare. Istud donum præcipuè illustrat & ordinat hominem exteriorem, sicut donum Intellectus interiorem, quem etiam ad cœlestia dirigit.

Varii huius doni actus & effectus. Huius doni effectus siue actus egregiè describit Carthusianus Tract. 3. de Donis Spiritus sancti, cap. 25. Primus intusque effectus huius doni est, ostendere ac erudire intellectum, quid de rebus creatis sentire secundum divinæ legis seu fidei documenta debeat. Secundus doni huius effectus, Quod facit: bñtinere à malis, id est, in medio nationis prave atque perverse laudabiliter versari. Tertius est, Temporalium rerum administratio debita & efficax. Et hoi duos effectus, inquit Carthusianus, attribuit Augustinus, & post eum Magister, dono Scientiæ. Quartus est, Compensatorem & efficaciorum proficiendi viam, & summam in cunctis agendis discretionem ostendere, quam Scientiæ perfectionem adipsam pertinet, qui exercitatos habent sensus ad discernendum in eis bonum & malum, qui cum Apostolo 2. Corinth. cap. 8. de hoste antiquo dicere queunt: Non ignoramus cogitationes ejus.

Pertinet etiam ad huius Scientiæ gradum, eodem Dionysio auctore, esse in his, quæ vitam acti-
vam spiritualem concernunt adeo exercitatum, expertum, atque perfectum, ut in omni tentatione sciat consulere aliis, in omni modo spiritualiter conversandi sciat instruere alios, in omni quoque dubio eventu perplexoque casu sciat verissimè, promptissimè, ac saluberrimè judicare, causas peccatorum elicere, rationes negligentioris pigriorisque vitæ disferere, ad temporalium contemptum inducere, ad seriosissimam atque infatigabilem spiritualium profectuum conversationem attendere. Et hæc de donis, quæ præcipuè mentem infusam & supernaturalē. Cetera verò dona pòndus orationi quam mentis elevationi deserviunt.

Quotuplex sit Oratio divinitus infusa: & de discrimine Orationis, quæ est donum Spiritus sancti, ab aliis, quæ infusa etiam nuncupantur.

TRIPLEX esse Orationis infusæ genus, in Primoris Operis prænotavimus. Aliud, quod à virtute morali infusâ religionis: aliud, quod à donis, siue à Spiritu sancto, mediis habitibus donorum: tertium verò, quod non ab aliquo habitu, sed potius immediate ab ipso DEO per modum actus dimanat: quod gratia gratis data meritis nuncupatur. Quæ non tam ex materia aut objecto (nam omnia circa eamdem materiam & objectum, nempe ipsam DEUM versantur,) quam ex principiis, seu potius ex modo operandi, tendendi in eum apertè distinguuntur. Nam quæ procedunt ab habitu religionis virtutis morali infusæ, & similiter à virtutibus Theologicis, humano modo tendunt, scilicet per discursum rationis, in proprium objectum: Operationes verò, quæ à Spiritu sancto mediis habitibus donorum procedunt, supra humanum modum divina attingunt, ut supra plenius disseruimus. Operatio verò divina, quæ à DEO per modum actus tantum animæ communicatur, & quæ gratis gratis data communiter appellatur, aliori & enimen iodo modo ad cœlestia capessenda sublevarur, ut sit. 6. de Contemplatione, in principio plenius declaravimus.

Ex quibus faciliè constare potest, aliam esse Orationem infusam, quam Spiritus sanctus divino & supernaturali modo in nobis operatur, ab aliquo inquam ex septem Donis profluentem saltem verò quæ humano modo, id est, per discursum rationis, etiam cooperante gratiâ aliisque virtutibus supernaturalibus ab habitu virtutis religionis infuso procedit: quæ quidem in suo sensu supernaturalis meritis potest & debet appellari: sed quia ratio humana, etiam virtutibus Theologicis affecta & condecorata, humano modo moverur, nempe per discursum, ac propriâ industria imita, aliam demum, quæ utique ad summam gratiæ arcem sublevari solet, quæ quidem est omnino divina.

Hoc triplex Orationis genus expressit D. Bonaventura Tom. 1. 5. p. Breviloq. cap. 4. 5. & 6. ubi explicans gradus fidei infusæ, inquit, quod Primus est, Credere simpliciter: secundus, Intellegere & penetrare credita: tertius, Videre intellecta. In primo gradu, inquit, reificatur anima per virtutes morales & Theologicas: in secundo, per habitus donorum redditur expedita: in tertio verò, per habitus beatitudinum dicitur videre intellecta: juxta illud: Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.

Possumus deinde hunc triplicem Orationis infusæ gradum sequenti comparatione non incongruè explicare. Si consideremus, animam veram Christi sponsam habere triplicem ornatum quo se exornet, ut sponsi sui oculis grata appareat. Primus est, qui sibi datus est in subsidium siue dotem matrimonii cum sponso celebrandi, cujus quidem veram & legitimam, ut in propriis bonis, habet possessionem. Talis est gratia habitualis, virtutes cum illa infusæ, & alia auxilia supernaturalia eidem gratiæ proportionata: cujus quidem ornatu cum sponsa plenum habeat dominium, potest, quoties voluerit, se illo ornare, &

In dies singulos in conspectu sponsi pulchrior appa-
tere, horum monitum pretiosius ornatus com-
parari potest actibus orationis, à virtute religio-
nis morali infusa promanantibus, quibus quæli-
ber iustorum anima ornata, potest quotidie DEO
sacrificium laudis, honoris, ac gratiarum actionis
offerre, juxta illud Pauli: *Semper gaudere sine in-*
termittente orate.

Alius tamen ornatus est longè nobilior in arca
sponsi inclusus, cujus quidem possessionem vel u-
sum liberum, licet non in principio sponstationis,
aliquando tamen, expertà majori sponse fidelita-
te ac mentis puritate, indulgere sponso solet. Iste
ornatus merito comparari potest Orationi infu-
sæ à Spiritu sancti donis promanante, cujus ex-
ercitium & usus liber licet in principio iustifica-
tionis (etiam si dona tunc omnibus conferantur)
non omnibus plenius permittitur: temporis ta-
men progressu, laborantibus, ac orationis & mor-
tificationis studio incumbenibus, à DEO habi-
tualiter ac ferè liberè & plenè concedi solet.

Tertius demum ornatus (adhuc aliis duobus
pretiosior) semper in sponsi arca manet inclusus,
de quo loquitur *Iob cap. 36.* dicens: *In manibus ab-*
scindit lucem, & præcipit ei ut rursus adveniat, &c.
Hæc sunt operationes gratiarum, quæ gratis datæ
nuncupantur, quæ quidem animam in hoc gene-
re Orationis infusæ (de quo in præfenti loqui-
mur) summopere ornant, eamque ad divinissi-
mas theorias sublevere solent. Ad hunc igitur or-
natum nullus patet aditus, nisi ex mera spon-
sionis liberalitate arca referatur, & latentius in illa mo-
nitionum usus, sponsæ, transiente ac per modum
actus tantum, permittatur. Videnda sunt alia, quæ
lib. 1. de contemplatione cap. 5. discimus, & quæ
superius, ita vententes inter Deam & virtutes disci-
men, adduximus.

CAPUT V.

*De triplici Orationis infusa gradu, nempe
purgativa, quæ incipientibus; illumi-
nativa, quæ proficientibus; uniti-
va, quæ perfectis adaptari
solet.*

COMMUNIS est Patrum sententia, in Charitate,
in qua Christiana perfectio posita est, tres
gradus seu status distinguuntur, incipientium, proficien-
tium, & perfectorum. In primo statu, quasi tyro-
num agmen; in secundo, proficientes, quasi tyro-
cinum prætergressi; in tertio perfecti, quasi ve-
terani milites recensentur. Tria hæc agmina, qui-
bus constat terribilis Ecclesiæ acies, merito etiam
Orationi mentali & infusæ applicantur. Incipien-
tes viam purgativam supernaturalem, proficien-
tes illuminativam, perfecti unitivam ingrediuntur,
habentque singulæ viæ sive status sua pecu-
liaria exercitia, quæ unumquemque à reliquis a-
peritè sepungunt.

Incipientium enim Orationi in eo potissimum
versatur, ut à peccato doceat recedere, & passio-
nibus quæ illi oblectantur, valde repugnat. Qua-
re non immerito eorum institutum, viæ purgati-
væ vocatur; quoniam ad peccatorum purgatio-
nem, & affectuum ordinationem destinatur.
Unde viæ purgativæ supernaturalis & infusæ in eo
consistit, ut incipientes peculiari Spiritus sancti
illustratione & motione purgentur à vitis, ani-
mæque affectiones seu passionibus reformantur, ita
ut animæ caro promptè deserviat, rationique

sensualitas pareat, atque divinis mandatis volun-
tās obediat. Hoc autem aliud procius non arbi-
tror, nisi ad originalis rectitudinem iustitiæ ani-
mam reformare atque reducere.

Proficientium verò studium ad viam illumi-
nativam spectat. Viæ autem illuminativæ in hoc
consistit, ut postquam anima à vitis fuerit emun-
data, à passionum immoderantia reformata, à
peccatorum reliquiis, quæ sunt pronitas & incli-
natio ad peccandum, defæcata, factaque capax il-
lustrationis supernæ, fulgore contemplationis di-
vinitus infundatur, ac ad æternorum & divino-
rum speculationem sublevetur: in hoc enim statu
menti nostræ summæ lucis splendor infusetur at-
que irradiat, ut divinæ sapientiæ particeps effecta,
ea quæ fidei sunt, medio intellectus dono, sincerè
intendat, subtiliter penetret, profundè concipiat,
ac demum ea quæ fidem corroborant, articulo-
rum quoque ipsius rationes nexum ac ordinem
acie contempletur serenâ. Est enim hoc viæ illu-
minativæ proprium studium, seu occupatio men-
tis, (ut rectè Dionysius Carthusianus *de Fonte lu-*
cis, art. 2. scribit) circa contemplanda sublimia
DEI, ut laus inferni in *Tractatu viæ illuminati-
væ, sive libro tertio* discimus.

Perfectorum autem opus ad viam unitivam In quo
sive perfectionem spectat. Perfecti quidem di-
cuntur, non qui amplius in spiritu perfici ne-
queunt, (hoc enim viatoribus repugnat,) sed qui
virtutibus moralibus & infusis in optimo gradu
compa-
rantis, magnâ scilicet puritate mentis ade-
pti, merito ad oris osculum ab sponso admittun-
tur. Viæ autem unitivæ, (ut idem Carthusianus *de*
Fonte lucis, cap. 12. adnotavit) est studium, occu-
patio, seu actio. In hoc gradu in amorem trans-
formatur agnitio, ipsaque Sapientiæ doni intuitio
sive contemplatio in charitatis affectum resolvit-
tur, atque à semetipsa mens contemplativa defi-
ciens, ac à sensu abstracta, ab intellectu suspensa,
in amore liquefit & moritur.

Horum verò trium statuum primus (ut dixi-
mus) purgat, secundus illuminat, tertius perficit;
qui quidem sunt tres actus Hierarchici, & Ange-
licæ Hierarchiæ familiares. Tres quippe, (ut Dio-
nysius ait) sunt actiones Hierarchicæ, purgare, il-
luminare, & perficere. Et hæc quidem in cœlesti
primò Hierarchia; hinc verò per imitationem in
Ecclesiastica quoque Hierarchia reperiuntur, ve-
rum tamen diversimodè valde: siquidem in cœle-
stibus illis Ordinibus non est purgatio ab im-
munditia aut culpa, sed, ut Dionysius docet, ab
habitu dissimilitudinis, minorationeque luminis.
Itaque præinducta viæ triforini ad Angelicarum
assimilationem operationum attollimur, & ad
ipsarum viæ huius possibilem conformitatem
proficiscimur atque levamur. Omnem equidem
mentem supernam DEUS sublimis & bene di-
ctus purgat, illuminat, & perficit, seu unit; non ta-
men purgat (ut jam factus sum) à culpa, neque il-
lustrat ad fidem & spem, nec unit ad charitatem
suspirantem, sed ferventem atque completam:
mens verò viatrix proportionaliter purgatur à
culpa, illuminatur in fide, perficiturque in dile-
ctione attendente.

Sanctus Bonaventura *5. part. Breviloq. cap. 10.* Tres in
assignat tres operationes, quas charitas & gratia hac viæ
in anima juxta hanc triplicem viam exercet. Pri-
mam nuncupat virtutis vigorem: secundam, ve-
ritatis splendorem: tertiam, charitatis ardorem, nes exet.
Prima operatio sive affectus est Virtutis vigor & cer-
energia, propter quod mediante vigore gratiæ,
anima purgatur & emundatur à suis peccatis;

In quo
viæ illu-
minativa
superna-
turalis?

In quo
consistat
viæ pur-
gativæ
superna-
turalis?

quod ad viam purgativam pertinet : & quia ad hoc opus est dextera Excelsi, vocat hanc operationem virtutis vigorem. Veritatis splendor sive contemplatio, via illuminativa attribuitur; quia, mediante peccatorum mortificatione, magnam lucem ad divinorum cognitionem anima sibi conciliat. Ardor denique charitatis ad viam unitivam spectat, in qua via transformativi amoris, anima in DEUM transformatur.

Purgativa est, purgare ac perficere sensus; illuminativa, rationem; unitiva, spiritum seu mentem, quae est superior animae pars. Primum etenim a DEO purgatur ipse sensus & pars inferior, quae sunt instat acti & porticus ipsius animae; inde ratio, quae est murus ipse & civitas; postmodum intellectus & voluntas, quae se habet tamquam Praefectus & Regia, dominaque totius hominis. Hoc quoque pacto DEUS dominium adipiscitur totius hominis ejusque regni, elucidans & tergens tres hasce partes, quae per iniquitatem fuerant inquinatae. Ultimo irascibilis & concupiscibilis etiam defaecantur per contemplationem omnipotentiae & iustitiae DEI quem offendit, & per studium humiliationis propriae, & contritionis de peccatis in eum commissis. Ceterum, potentia rationalis purior & luce plenior evadit considerando sapientiam divinam; voluntas vero, diligendo ejus bonitatem: sicque purgativae correspondet omnipotentia, illuminativae sapientia, unitivae bonitas divina.

Monera
cujuslibet
viae.

Purgativae manus est, per lacrymas & contritionem eliminare peccatum; itaque scopus ejus est puritas animae & integritas: illuminativae, veritas & cognitio DEI; unitivae autem, amor. Purgativa appropriatur DEO Patri, cui etiam solet attribui potestas & iustitia; illuminativa, DEO Filio, tum quia est Sapientia Patris, tum quia via haec in imitatione Christi praesertim stabit: unitiva Spiritui sancto, cujus proprius effectus est, ardor & charitatis incendium. In purgativa cognoscit homo seipsum; in illuminativa, DEUM; in unitiva studet unioni & transformationi in ipsum. Universa Orationis exercitia ad haec tria puncta referuntur secundum D. Bonaventuram de *Parvo bono*: quid sit DEUS, quid homo, & qualiter haec duo sint copulanda. Id est, quid est DEUS, & quid sum ego, & quomodo unum quid efficiamur per amorem. Ubi pauculis verbis Sanctus hic complexus est omnem viam spirituales substantiam.

Ubi adverte, quod si tres hasce vias penes tria distinguamus officia & exercitia, puritatis scilicet, lucis & amoris; non id tamen eo sensu capiendum esse, quasi in singulis viis singula aliarum exercitia & actus non exerceantur. Manifestum quippe est, in purgativa non modò vigere dolo-rem & expurgationem peccatorum, sed etiam notitiam veritatum, & DEI amorem: in illuminativa similiter non solum lumen, sed & purgationem ac divinum amorem: at in unitiva cumulatius multò haec reperiri atque perfectius. Idcirco tamen unicuique statui solum destinamus specialiter exercitium, ut competere sit, illud esse ipsi magis essentiale, congruentius, ac magis proprium, quodque plerumque subire eum oportet, qui illum statum tenet: quocirca in singulis viis & statibus singula reliquarum exercitia includuntur. Enim verò in unaquaque reperire est purgationem, locum amorem; & quando excellentior via est, ratio excellens sunt ista actus. Verum norandum, quod in qualibet via ceterarum exercitia ordinari debeant conformiter ad specialem ipsius scopum sive exercitium: ut verbi

Moni-
tum ob-
servan-
dum.

gratia, in purgativa, lux & amor ad purgationem; in illuminativa, amor & purgatio ad lucem, & virtutum exercitium: in unitiva, puritas & lux ad amorem, sicque in singulis statibus datur principium, medium & finis ad est, gradus majoris minorisve perfectionis, ut clarius patebit, cum de cuiusque viae exercitiis differemus.

CAPUT VI.

De subjecto, fine, materia sive obiecto
Orationis infusae.

CAUSAM Orationis infusae agentem, ipsam esse Spiritum sanctum late declaravimus; restat jam, ut subjectum, finem, ac Orationis infusae obiectum tradendum aggrediamur. Cum Oratio infusa & supernaturalis sit ascensus sive elevatio mentis in DEUM, ei debetur cultum & reverentiam exhibendo, vel ejus bonitatem & maiestatem intruendo ac contemplando; consequens est, ut Oratio in intellectu tamquam in connaturali centro resideat. Unde quacumque acceptione Oratio sumatur, sive pro petitione, sive pro mentis elevatione, ut egregie consuetat D. Thomas 2. 2. quae. 83. art. 1. in corpore, ad intellectum pertinet.

Ita tamen Orationem infusam in intellectu docemus consistere, ut eam in voluntatem influere necesse sit: nam, ut rectè docuit D. Thomas ubi supra, Oratio sapè à charitate imperatur, quamvis ipsa per se in intellectu subiectetur; quare Oratio, licet causam sive originem habeat in voluntate, scilicet DEI amorem, quo impellimur ad orandum sive petendum, effundendo corda nostra coram ipso DEO: propriè tamen Orationis actus ad intellectum spectat.

Præcipuus Orationis finis, ut testatur D. Thomas loco supra citato, est unio animae cum DEO; hoc est, nostrae voluntatis cum divina conformitas, ita ut utriusque voluntatis sit unum velle & nolle: Orationis verò divinae Spiritui sancto agente mentibus nostris infusa finis est, non quælibet unio animae cum DEO, sed intima & transformativa, & illa felicissima quae est immediata animae cum DEO, de qua inferius lib. 4. differemus. Nam cum hoc orandi genus sit longè nobilius & divinius alio orandi modo, qui à virtute Religionis procedit; necesse est etiam ut ipse finis sit perfectior, non quidem quoad substantiam, sed tantum quoad modum unionis, ut falius infra libro 4. De hoc Orationis supernaturalis fine præclare tractat S. Bonaventura Processu 7. Religionis. cap. 15. in hæc verba: Hæc est hominis in hac vita sollemnior perfectio, ita inhaerere DEO, ut tota anima cum omnibus potentiis suis & viribus in DEUM collecta, unus fiat Spiritus cum eo, ut nec meminerit, nisi DEUM; nihil sentiat vel intelligat, nisi DEUM; & omnes affectus in amoris gaudio uniti, in sola Conditionis fructu suaviter quiescant. Imago enim DEI in anima & tribus ejus potentiis expressa consistit, scilicet in ratione, memoria & voluntate. Quamdiu iste non sunt ex toto DEO impressa, non est anima Deiformis. Forma enim anima, DEUS est, cui debet imprimi sicut sigillo signari. Hoc plene nunquam fit, nisi cum ratio perfectè juxta capacitatem suam illuminatur ad cognitionem DEI, qui est summa veritas; & voluntas perfectè afficitur ad amandam summam bonitatem, & memoria plene absorbetur ad intuendam, & tenendam, & fruendam summam felicitatem. Et quia in eorum consummata adeptione constat gloria beatitudinis,

Intellectus
autem
subiectus
Orationis
est.

Orationis
finis
est unio
animae
cum DEO.

Quomodo
finitur
intelligenda
verba

qua perficitur in patria; liquet, quod istorum perfecta inchoatio, est perfectio via in hac vita. Quamvis autem omnes virtutum conatus ad hanc perfectionem tendere videantur, tamen specialiter Orationis studium ad hoc nititur, ut animato toto intellectu, & affectu, & memoria in DEUM feratur; quia alii postpositis, soli DEO anima inhaerere desiderat cum oratione. Unde Orationis perfectio est, cum id obtinet anima, ad quod orando tendit, ut tota ab infimis abstracta, solum amatur divinis, nec volens nec valens aliud sentire nisi DEUM. Ibi vera quiescit anima, ibi delicitur in splendore lucis, in amantissimo divina dulcedine, & in securitate pacis. Hac autem spiritualis amantitas non potest per aliquas imaginabiles describi similitudines, nec per sensibilibus depingi comparationes; quia pure spiritualia tantum differunt a sensibilibus, sicut & spiritus a corpore. Huc ille Bonaventura.

Et ibidem breviter in initio capituli, explicans finem Orationis. Omnis, inquit, ergo Orationis fructus & finis est, DEO inhaerere, & unum cum DEO spiritum fieri per liquefactionem purissimi amoris, & speculationem serenissima cognitionis, & absconsionem in DEI vultu ab omni mandatorum strepitu per excessum quietissime fruitionis, ubi omnes vires animae & potentia a suis dispersionibus simul collecta, & in unum, verum, & simplicissimum, & summum bonum fixa, in quamdam divina conformationis & aeterna stabilitatis similitudinem transformantur. Sunt autem quidam inferiores gradus quasi scalares ascensus, quibus paulatim proficit anima, & illi fini appropinquat. Hae D. Bonaventura. Ad hanc vero arcanam & felicissimam unionem consequendam donum Orationis infusae animabus sanctis DEUS concedere solet.

Orationis infusae causam, subjectum ac finem breviter ostendimus; restat ut de materia disseramus. Est enim Orationis infusae materia amplissima, quae propter ejus infinitam latitudinem, nullis ferè limitibus contineri potest. Loquimur nunc de Oratione secundum ejus latissimam acceptionem, ut comprehendit quemlibet mentis ascensum sive primum affectum in DEUM; in qua quidem acceptione, infinita ferè sunt, circa quae Orationis divina & infusa vertari potest: hujusmodi sunt, DEUS ipse in seipso, Christi vita, ac multiplex ejus perfectio, ut bonitas, sapientia, immensitas, &c. ad quae etiam reduci possunt ea omnia, quae ad DEUM ipsum dirigi quoquomodo possunt. Sunt etiam aliae innumerae orandi formae, quae pro qualitate vitae ac puritate cordis, DEUS defecatis mentibus infundit. Ac ut paucis immensam hanc Orationis materiam explicem, ea omnia, quae sub Pietatis & Consilii, Intellectus aut Sapientiae donis, imò & omnium donorum objectis contineri queunt, ea inquam omnia Orationi infusae materiam praebent.

CAPUT VII.

Quid sit petitio, quam DEVS anima infundit, & quanta eius in impetrando efficacia.

RESTAT jam, ut de Oratione infusa in ea acceptione, qua petito nuncupatur, disseramus. Est autem hujusmodi Orationis specialis spiritus sancti influxus, quo anima mirabiliter excitatur, ut fiducialiter petat, & efficaciter impetret à DEO quae postulat. De hoc Orationis generi & expressè loquitur Paulus ad Rom. 8. dicens: Spiritus adiuvat infirmitatem nostram: nam quid oremus sicut oportet, nescimus; sed ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus: id est, movet nos ad postulandum sicut oportet, id est, cum fiducia magna, pro nobis ineffabilibus gemitibus, ac ceteris circumstantiis &c. ad impetrandum necessariis. Sic interpretantur hunc locum communiter Patres. Hac autem petitio numquam solet esse inanis & vacua, propter infinitam principii à quo procedit, quod est Spiritus sanctus, dignitatem, cujus virtute caelos penetraat.

Nam, ut bene S. Bernardus Serm. 59. in Cant. docet, quomodo sui Spiritus vocem irram faciet DEVS? Cujus rei ratio est perspicua: nam cum Spiritus sanctus sit ipsa mater increata DEI sapientia, quotiescumque nos efficaciter movet ad postulandum, certissimè novit nos in tali oratione exaudiendos, ac demum desiderii nostri satisfactum iri. Unde fit ut exciter nos ad illa postulanda, quae nobis per orationes nostras donare decrevit. Hoc idem innuit idem Apostolus eodem cap. in his verbis: Qui autem scrutatur corda, scit quid desideret Spiritus. Et reddit rationem, cum ait: Quia secundum DEUM postulat pro sanctis, quia nimirum Spiritus per preces, quas sanctis suggerit, illis postulat ea, quae sunt secundum DEUM, quaeque illi grata & accepta sunt.

Et ceterè, si promissa DEI, tam multis sacrae Scripturae & Evangelii testimoniis nobis patefacta, tam variis parabolis insinuata, tot similitudinibus & figuris expressa, (ut scilicet per amorem, & felicitatem eorum, quae petimus confidenter, exitum expectemus) aliquando debent completi; quoniam tempore magis apto id fieri potest, quam ubi ipse Spiritus sanctus postulat pro nobis: seu, quod idem est, facit ut velimus, & efficaciter petamus? Quis enim sine speciali Spiritus sancti auxilio poterit confidenter preces suas tam immensae Majestati offerre? Quis ex se habebit fidem illam vivam, toties nobis in Sacris litteris commendatam, quae certissimè credat se à DEO exaudiendum? Ac denique quis ceteras conditiones, sine quibus oratio nostra nequit esse efficax, & eorum quae postulamus impetratoria, adiciet, nisi is qui omnia potest & ita gemitus ipsius inenarrabiles (de quibus loquitur S. Paulus) vel ut melius dicam, nostri, quos ipse in nobis causat, numquam possint à DEO non exaudiri. Et haec quidem oratio vere dicitur facta cum Spiritu, quia ipse Spiritus sanctus impulsu vivificatur, divinisque illius calore fovetur, ac ipsius potentis dexterae brachio sustentatur.

Orate enim in spiritu, nihil est aliud, quam postulare gemitibus inenarrabilibus, cum affectu novo cordis desiderio, cum viva fide, ea quae nobis suggerit Spiritus sanctus. Hoc orandi modo usa est Anna Samuelis mater 1. Reg. 1. quae cum esset amaro animo, oravit ad Dominum copiose fle, & totaliter effundens in conspectu illius animam suam, ita ut ex abundantissimo Spiritus sancti influxu extra se rapta tales gestus externos elicere, ut Heli summus Sacerdos existimaret eam temuleptam: nec omnino temere, erat enim; sed non ex hoc materiali, ut ipse putabat, sed ex fortissimo dulcedinis spiritualis musto, quo solet Spiritus sanctus fideles sibi animas inebriare. Talis etiam fuit oratio Moysi, quae adeo erat fervens, ut contra ipsammet DEUM praevaleret, ac ferè semper ea quae per eam poscebat, obmeret.

Quid dicam de oratione sanctissimi Patris nostri ac Prophetae ELIE, qui (ut habetur Jacobi 3. & 3. Reg. cap. 17. & 18) quando poposcit à DEO, ut non plueret super terram per tres annos, idque cum

An & quomodo temulenta Anna fuerit

Materia infusae Orationis amplissima est, & quantum illa sit?

Quomodo sint intelligentia ea verba:

Admi-
randa o-
rationū
S. Eliae
efficacia.

cum tanto spiritus fervore & efficacia praestitit, ut omnia evenirent juxta verbum illius. Cujus orationis efficaciam admirans sanctus Pater Chrysostomus Tom. 1. Serm. 2. de Elia, sic inquit: Stabat ELIAS medius inter DEVM & populum, advocatorem populi cunctis praestitutus. Conjungit Dominum populo, & DEO populum. Fit per ELIAM una concordia inter DEVM & hominem, inter populum & genitorem, & ut universi dicerent: Verē Dominus, ipse est DEVS. Clavis caeli fit sermo ELIAE sanctissimi. Inbet enim, & clauditur, orat postmodum, & aperitur. Claudit inquam caelum, & aperit, ligat, & solvit; reserat quod conclusit, ut sanctorum meritum monstraretur non solum in terris posse quod voluit, sed & in celestibus posse impetrare quodcumque petierit. Hae Chrysostomus.

Notandum est tamen, animas nostras per mirabilem divini hujus Spiritus influxum non semper eundem petendi modum servare; aliquando enim infundit animae ferventissima desideria consequenda, pro quibus DEUM interpellat, ita ut morae impatiens, semotis quibuscumque rerum temporalium impedimentis, gemebundā voce & multis suspiriis clamet ad DEUM, ut ea quae ad suam vel proximorum salutem faciunt, concedat.

De his animae ardentibus desideriis loquitur Psalmista: Desiderium pauperum exaudivit Dominus, & preparationem cordis eorum audivit auris tua. Nam cum hae preparatio sit ipse Spiritus sanctus, qui talibus desideriis animam disponit; quoties tales dispositiones inducit, toties etiam ea, quae peius nobis liberaliter solet largiri. Tunc vero dicimur petere desideria, quando in conspectu Domini profusis cordibus aliquod donum sive gratiam ardentius desideramus. Desideria namque sunt in auribus Domini potentissima voces, illum ad exaudiendum nos excitantes. Desiderium tuum, inquit S. Augustinus in Epistola ad Probam, oratio tua: continuo desiderasti, continuo orasti. E. idem Augustinus Epist. 121. cap. 9. Quod ait Apostolus 1. Thessal. 5. Sine intermissione orate, quid est aliud, quam beatam vitam, quae nulla nisi aeterna est, ab eo qui eam solus dare potest, sine intermissione desiderare. Ipsa sicut terra, quae veluti aperitur ut aquam excipiat, vox ejus est; & ipsa sicut aricularum, quae cibum esuriunt, clamor earum est. Hic orandi modus verē non est aliud, quam effundere cor vel animam in conspectu DEI; ipsa enim petitio est quasi quaedam cordis desideriorum expansio. Ita Anna, postulato filio à Domino, inquit: Effudit animam meam in conspectu Domini. Et David: Effundite cor. am illo corda vestra.

Aliquando etiam (ut affirmat Cassian. Collat. 9 cap. 14. 24. & 26.) monet Spiritus sanctus animam ad instar velocissima ignis ardentis facula, per quam inflammata mens atque succensa, ad orationes puras ac ferventissimas modo quodam incomprehensibili incitatur, & in instanti omnes sua necessitates atque affectus, qui alias per multum tempus ita coadunari nequirent, sibi perfectissime representantur, & ita effundit in conspectu Altissimi purissimam & odoriferam orationem ad omnia efficacissimam, quam Spiritus sanctus, postulans pro nobis gemitibus inenarrabilibus, transmittit ad DEVM.

Interdum (inquit Cassianus) anima in instanti praeiacta lucidissimo Spiritus sancti fulgore, se ad interiora cordis recipit, interna quieti vacans, in maximo mundani tumultus silentio, cohibitis scilicet ad tempus sensuum & potentiarum operationibus; in hoc silentio desideria sua divina maiestati, mirabili modo pandens.

Nonnumquam etiam videtur animae ira orationis se à DEO benignissime suscipi, suasque preces per eum exaudiri, idque aliquibus indicium sibi manifestari, ex quo magnam acquirunt fiduciam, quae solet esse (ut infra dicemus) evidens imperatorem argumentum.

Sunt alii Orationis modi, animabus nostris per Spiritum sanctum infusi. Aliquando enim, ut docet Thaulerius in Serm. de S. Augustino, quando homine ex toto cum Propheta ex solitudine intro-verso, & ibidem manente, omnique cogitationum, formarum & imaginum sedato tumultu, DEVS & sanctus Angelus repente, velut in actu oculi, amorem illi operantem inspirant, moventque illum ad orandum pro certa aliqua quam suggerunt causa, sive pro Ecclesia, sive pro vivis, sive pro defunctis. Hae autem instar fulguris ei in mentem veniunt; facitque tunc DEVS, tamquam illi oranti confestim diceret: Non opus est, ut aliquid tibi dicas, scio quid velis, quid desideres, & sic ejus desiderio satisfaciit: haec est oratio dilectissimi, quae in Spiritu funditur. Ita Thaulerius.

Alius orandi modus esse solet, quando spiritus noster ante DEUM prostratus, ab ipso Spiritu sancto quasi impellitur, ut pro omnibus Ecclesiae necessitatibus universatim, sine ullo ad particulares personas aut necessitates descensu, ardentius petat, adinstat ejus qui est supremo montis vertice simplici quodam aspectu intuetur multitudinem hominum infra ambulantium, neminem speciatim prospiciens aut discernens. Sunt enim ira animae iusto: um ablorpae in profundissima Divinitatis abyssu, ut simplicissimo mentis intuitu omnes totius Ecclesiae necessitates & miseriae perlustrent, & hoc supernaturali Orationis modo divinam maiestatem pro illis interpellant.

Postremus tandem orandi modus est, quando videtur animae ferventer oranti intra se reperiri Spiritum sanctum vel JESUM Christum, qui pro se loquatur, & apud DEUM, quamvis ipsa sileat, pro se interveniat: & per hanc orationem anima ex tam multis rerum intra se gestarum eventu tota in admirationem conversat ac confusa, habet se quodammodo ut quid medium inter Patrem aeternum & JESUM Christum, ubi quodam modo ineffabili, quasi in speculo, repraesentantur sibi omnia sua desideria ante Patris aeterni conspectum, ablata & seculis omni formidine, concipit spem certissimam ineffabiliter se ab eo exaudiendam. Quae omnia, quia non ita bene explicari queunt, sequenti parebunt exemplo.

Considera, obsecro, nutricem, cui a patre mandata est cura filii unici dilecti, quae illum quandoque brachiis suis circumfert ante patris praesentiam, qui ad repentinum illius aspectum totus amore flagrans in ejus amplexus ruit, mille oscula praebet, & suavissimè in ipso jucundatur: nutrix autem ex alia parte, summo opere etiam ex tenero patris in filium affectu delectatur, quippe certo sciens, se maximos ex illo patrii in filium amore fructus reportaturam. Si autem postea contigerit, ipsam in aliquo patrem irritasse, & filius pro ipsa apud patrem intercedat; fieri nequit praeter nimio ejus in filium affectu, quo illi culpam remittat, & in omnibus morem gerat. Ex hac similitudine colligi quoque potest, quid sit Spiritum sanctum postulare pro nobis. Nam cernens anima quantus sit Patris aeterni erga Filium amor, & ex alia parte quam flebili voce & quantis gemitibus Filius in ara crucis Patrem pro se ipsa interpellat; illius clamoribus confusa conticet, certissimè sciens, eos plus apud Patrem posse, quam petitiones suas.

CAPUT

CAPVT VIII.

*Fiduciam in petendo indicium esse
exauditionis.*

Hic modus petendi per immediatam Spiritus sancti motionem, de quo cap. precedenti tractauimus, continet in se quamdam certitudinem & fidem vivam, quā is qui orat, firmissime credit DEUM esse potentissimum, sapientissimum, benignissimum, fidelissimum, eundemque posse & velle facere ea pro quibus ipsum exorat, ex quo resultat postulanti fiducia certissima, se à DEO in hac oratione exaudiendum.

Quanti ad impetrandū quod petimus, valeat firma fides & fiducia.

Fiducia filia est Fidei.

Quomodo haec fiducia indicium sit exauditionis futuræ.

Quanta verò sit huius diuinae fiduciae vis & efficacia ad impetrandum, variis in locis docet sacra Scriptura, ut Marc. 11. *Habete fidem DEI. Amen dico vobis, omnia quaecumque orantes petitis, credite quia accipietis, & evenient vobis.* Jacobi 1. *Postulet autem in fide nihil hesitans: qui enim hesitat, non aspicit quod accipiat aliquid à Domino.* Matth. 21. *Amen dico vobis, si habueritis fidem, & non hesitaveritis, si monti huic dixeritis, tolle, & iacta te in mare, fiet. Et omnia quaecumque petieritis in oratione credentes, accipietis.* Et illa fides toties in sacris Scripturis inculcata, habet pro filia primogenita fiduciam: cuius (dummodo ad sint aliae conditiones à sanctis Patribus requisitae) tanta est efficacia, ut infallibiliter impetret ea, pro quibus divinae misericordiae aures pulsamus. De hac loquitur S. Joannes cap. 3. prima sua Epistola, cum dicit: *Fiduciam habemus ad DEUM: & quicquid petierimus, accipiemus ab eo.*

Hanc autem fidem, seu fiduciam, nemo sine speciali Spiritus sancti auxilio habere potest, ut de facto nonnulli experientur, qui aliquando sine ulla difficultate maximam fiduciam concipiunt, se à DEO exaudiendos pro aliqua re in oratione petita, quam tamen in alia ullo modo concipere nequeunt, nisi totis viribus in id incumbunt. Unde patet, illam non esse in nostra potestate, sed esse donum Spiritus sancti merè gratuitum, & privilegium gratis concessum. Et cum DEUS vult nostras petitiones exaudire, infundit nobis ferventissima petendi desideria, fidem vivam, ac fiduciam certam; & sic certissimè obtemus ea pro quibus ipsum rogavimus. Quare universaliter sancti Patres hanc fidem seu fiduciam (de qua supra egimus) asserunt esse certissimum indicium futurae impetrationis, ut bene advertit Cassianus Collat. 9. cap. 31. his verbis: *Cum orantes nos nulla interpellaverit hesitatio, & fiduciam petitionis nostrae quadam desperatione deiecerit, sed obtinuisse nos in ipsa orationis effusione quod poscimus senserimus, non ambigamus preces nostras ad DEUM efficaciter penetrasse.*

Hoc etiam indicium confirmat S. Bonaventura de Process. Relig. Process. 7. cap. 19. dum inquit: *Est & alius modus revelationum per Spiritum sanctum, cum homo ex DEI inspiratione orat DEUM pro aliqua speciali causa propria, vel aliena, & per affectum devotionis & fiduciam exauditionis intelligit se exaudiri in hac petitione. Contrariò, cum non sentit sibi infundi fiduciam exauditionis, intelligit se non habeturum effectum suae petitionis, licet non sit in hoc omnino certus: quia nescit, an hoc sit defectus devotionis, vel indicium negatae petitionis. In utroque tamen aliquando quidam devoti inveniuntur decepti: quia Spiritus hominis, ex desiderio rei quam diligit, cum de illa studiosè cogitat, hilaris fit, & etiam cum in via prius erat devotio ad DEUM, ita quod aliquando pro de-*

sidio illius rei facile provocaretur ad lacrymas, mœnimè si est res, quae spectat ad devotionem qualemcumque, sicut sapientiam, cum pro vana gloria quis optat gratiam bene praedicandi, vel prophetandi, vel miracula faciendi, vel aliud unde mirandus videretur agendi; cor delusum huiusmodi phantasmatis hilaris fit, & in vanam affectionem pingue fit. Quanto ergo magis cordis affectus exilaratur, & devotio afficitur in se, cum cogitat & optat quod desiderat, non ex levitate vel vanitate, sed ex maturitate & charitate, dum interim est in aliqua spiritus consolatione, quae facili occasione potest per ampliora incrementa devotionis sublevari, tunc confidentia proprii spiritus loquitur, & putat loqui Spiritum sanctum. Hucusque Bonaventura.

Ex hac sancti Doctoris praelata sententia videlicet, quā sit facile in hac re decipi, & quā incerta sit omnis huiusmodi conjectura, his praesertim qui exiguum habent rerum spiritualium notitiam. Insuper quā multas technas nobis ordiatur vanitas, devotionis regumē palliata, dum nobis persuadet, adens desiderium nostrum ex infirmitate nostra, à vera in DEUM fiducia proficisci.

Hæc autem vera fiducia oriri solet ex vehementi impulsu DEI, quo ad postulandum nos moveri sentimus. Si enim libera-issimus DEUS dare nollit quod petimus, numquam tantis gemibus & suspiciis, aut tanta fiducia ad petendum excitaret. Nam, ut rectè D. Paulus ad Rom. 8. *Qui autem scrutatur corda, scit quid desideret Spiritus: quia secundum DEUM postulat pro sanctis.* hoc est, quia DEUS infundit nobis gemitus innarrabiles, quibus ab ipso nobis salutaria petamus; ideo DEUS scrutator cordium approbat nostram petitionem ab ipso in nobis & per nos effusam. Et Augustinus ait: *Domine noster IESUS Christus inter nos petit, & cum Patre dator, non utique nos tantum hortaretur ut peteremus, nisi dare veller; & cum ille hac forti inspiratione ad postulandum movet, omnia ad obtinendum necessaria etiam donat.*

Hinc tibi salutare consilium colliges, cum senseris te ab Spiritu sancto speciali impulsu ad petendum moveri, nullatenus omittendam esse tibi similem occasionem, sed instanter preces ad DEUM effundas; nam, ut optime Leo Papa scribit: *DEVS, quorum excitat mentes, adjuvat actiones.* Simili quidem DEI motione Jacob ad petendum excitatus, non solum ab Angelo ferventer benedictionem postulabat, sed quasi ei vim inferens, ac cum eo luctans, ardentem exposcebat. Non dimittam, aiebat, nisi benedixeris mihi. Ad quam verò luctam à DEO ipso movebatur, provocabatur, ac quasi divinitus armabatur; ac demum hoc novo pugnandi genere contra DEUM in oratione praevaluit. Similem vim Moysis deprecatione imple DEUS pati videbatur, cum Exodi 32. quasi vincens clamabat: *Dimitte me, ut irascatur furor meus.*

Sancta virgo Tereſia, ut in ejus Vita Episcopus Turinensis refert, cum aliquando post Communionem coram cruenta Christi imagine genu flexa, in aspectu illius imaginis ejus viscera fuere commota, antea tunc vitæ peccata recolens, ac statim divino ac vehementi Spiritus sancti impulsu tacta, ferventissime ad Christum ipsum provtra & morum mutatione intimis suspiriis ac gemitibus clamaret, dicens: *Non discedam Domine ab hoc loco, nisi mihi concesseris hanc, quam à te importune postulo gratiam. Nec sine fructu oravi: nam statim se scilicet tenebris superioris vitæ quasi eri-*

Unde solet procedere hæc fiducia?

Mira S. Tereſia fides ac fiducia.

pi, ac in novam lucis regionem mirabiliter transferti.

Hujusmodi præterea orationibus DEUM fle-
ti, ac veluti cogi docet Richardus in *Cont. cap.*
25. his verbis: *Animatus* (loquitur de anima con-
templativa) *quodam postulata obtinet propter fidei*
sue magnitudinem, quodam propter profundam hu-
mitatem, quodam per importunitatem. Interdum
devotione & immensi desiderii fervore DEVM cogit,
interdum DEVM flecit compositione verborum, &
blanda sive cauta locutione; interdum ostensâ justâ
causâ miserendi & ratione, super aliquibus postulatis
consolationem accipit: super aliquibus revelationem,
& nunc certam, nunc dubiam; interdum exauditam
se intelligit, sed modum nescit. Hæc ille. Ecce inter
varias exauditionis causas ea annumeratur, quæ
DEUM ipsius cogit.

Duplex
Oratio-
nis valor.

Condi-
tiones
necessa-
rio requi-
sitæ, ut
oratio-
nes no-
stræ à
Deo ex-
audian-
tur.

Quanto autem hæc fiducia est major, tanto so-
let esse efficacior oratio. Nam, ut bene advertit S.
Thomas 2. 2. *quest. 83. art. 1. §. ad 2. & in 4. distinct.*
15. *quest. 4. art. 7.* in Oratione duplex valor repe-
nitur. Primus est meritorius, qui in omni justorum
oratione locum habet, dummodò concurrant o-
mnes condiciones ad meritum requisitæ. Alius
respicit id quod petitur; & iste potissimum fun-
datur in fiducia, quam habemus nos fore à DEO
exaudiendos; quæ quo major est, eò maiorem
tribuit orationi nostræ efficaciam. Fiduciam au-
tem comitari solent, DEO sic agente, prærequisi-
ta omnia quæ in oratione impetratoria à Patri-
bus desiderantur. Et quia fiducia est principalis
conditio, & quæ alias sub se videtur comprehen-
dere, ideo fiducia Scriptura impetrationem attri-
buit. Præquisita autem sunt, ut in primis is qui
exaudiri cupit, petat ea quæ sunt sibi ad salutem
necessaria, vel ad minus utilia: deinde etiam, ut
pro seipso petat; nam oratio facta pro alio, non
solet esse ita efficax & apia ad impetrandum, sicut
illa, quæ pro seipso fit: ac denique, ut perseveran-
ter petat.

Nonnumquam verò peccatores, quando o-
rant, peculiariter moventur à Spiritu sancto ad fi-
ducialiter & secundum prædictas condiciones
petendum, & qui taliter petunt, infallibiliter ex-
audiuntur, ut multi ex sanctis Patribus affirmant,
inter quos D. Augustinus *Tract. 44. in Ioan.* & E-
pistol. 105. *contra Pelag.* D. Thomas *quest. 83. art. 16.*
Cajetanus *ibidem.* S. Bernardus *Serm. 4. de Qua-*
drag. & lib. *Sententiarum* vers. *Disimus de generibus*
affectionum. Abulensis in *Cap. 7. Matth. quest. 16.*
& 17. & alii plures, Clarius huius rei argumentum
præbent Publicanus ille Evangelicus, bonus la-
tro, Maria Magdalena, qui brevissima (efficaci
tamen, utpote per Spiritum sanctum specialiter
infusâ) oratione fuerunt exauditi. Nam, ut S. Jo-
annes Chrysostomus *Homil. 18. in Matth.* docuit,
quando Christus dicit in Evangelio, *Petite, & accipie-*
tis indifferenter loquitur, tam de justis, quam pecca-
toribus. Nam cum impetratio fundetur in sola
DEI liberalitate & misericordia, non autem ju-
stitia, aut merito petentis, fit ut illa sit communis
justis & iniustis.

Facemur tamen, gratiam habitalem justor-
um, per quam facti sunt amici DEI, multum
conferre, ut illis frequentius hic modus orandi
infundatur, & per illam dispoñi paulatim ad reci-
piendâ hanc Spiritus sancti motionem, cujus bene-
ficio fiducialiter petere possint ea, quæ sibi sunt ad
salutem utilia; & hoc innuit Apostolus *Roman. 8.*
cum ait: *Accepistis spiritum adoptionis filiorum, in*
quo clamamus: Abba (Pater): ipse enim Spiritus testi-
monium reddit spiritui nostro, quod sumus filii DEI.

Quare miracula, quæ quandoque tam justis quam
peccatores operantur, sunt in virtute huius fidei
vivæ, seu fiduciae; ut aperte docet D. Thomas de
Potent. quest. 6. art. 9. Et aliquando Sancti divini-
tatis certi de actuali huius gratiæ seu doni particu-
lari præsentia, ut scribit Gerlon de D. Bernardo, te huius
quem dicit divinitus certioratum fuisse, quoties vivæ
aliquod miraculum à se patrandum erat. Et nos de hac
idem iudicium ferre possumus de aliis Sanctis, duca-
quod scilicet, priusquam aliquod miraculum o-
perarentur, aliquibus indicis huiusmodi gratiæ
præsentiam agnoscerent, & quasi (ut ita dicam)
palparent. Nam aliqui, quis non diceret Pro-
phetam ELIAM tenuisse DEUM, si sine aliqui
huius divinitissimi doni experientia, tam stupenda
& insolita à DEO fieri postulasset: ut quod ignis
de cælo descenderet, ut non plueret per tot annos
super terram: quod non solum ELIÆ, sed infiniti-
tis propemodum exemplis è Scriptura allatis ve-
rificari posse.

Hæc Oratio, quam fides illa viva comitatur, Hæc
est gratia gratis data, & particulare Spiritus sancti
donum, ab homine, quantumvis iusto, omnino
independens: nam si in illius possum esse pote-
state, infallibiliter & semper per orationem im-
petaret ea quæ veller. Et de hoc loquitur Augu-
stinus *Epistol. 105. contra Pelagium*, & alii Sancti,
quando dicunt Orationem esse gratiam gratis
datam. Neque enim potest dici hæc divina Spiritus
sancti motio (quam fides illa viva, seu fiducia
comitari solet) à libei hominis arbitrio depen-
dere, cum quotidie videamus quamplurimos in
gratia constitutos, multis laboribus & ordinariis
gratiæ auxiliis nequissime actus harum virtutum e-
licere, cum tamen facillimè alios reliquorum
virtutum, etiam supernaturales & eminentissi-
mos eliciant.

Neque oportet ut deterreantur iustorum, aut
peccatorum mentes à petitione, eò quod istam
divini Spiritus motionem aut fiduciam non seu-
tiant; quia licet non semper ad illi iustis ista pecu-
liaris gratia, ad eam tamen habitus virtutis Religio-
nis, quo excitantur, non sine speciali DEI auxilio,
ad orandum. Et licet interdum non experiantur
in se illam singularem fiduciam, quæ ab Spiritu
sancti motione procedit, obtinent nihilominus
aliquando ea quæ petunt, licet non ita infallibili-
ter, sicut illi, qui hac Spiritus sancti peculiati mo-
tione excitantur; supplet enim DEUS aliquando
aliquam ex conditionibus ad orationem prære-
quisitis, ac suâ infinitâ misericordiâ nostras peti-
tiones benignè suscipit: nam & *Act. 11. legimus,*
DEUM exaudisse Cornelium antequam fidem
explicitam, & veram Domini nostri JESU Chri-
sti notitiam fuisset adeptus. Constat igitur, non
minùs peccatores quam iustos aliquando exau-
diri, etiam si aliqua illarum conditionum, quæ à
Patribus desiderantur, careant. Præterea, petiti-
o in iustis maximè, est semper meritoria, ac eis utri-
que, scilicet Religiosis, & aliarum, quæ illam comi-
tantur, eliciant. Imò paulatim per continuam pe-
titionis exercitium, ad recipiendum hoc super-
naturale Spiritus sancti donum magis disponun-
tur.

Quare si non senserimus in nobis illam exau-
ditionis fiduciam, sed potius cor nostrum adhuc
peccatorum spinâ compunctum, in orando habi-
tere non ideo animum abiciamus: nam quia
plures sunt aliæ exauditionis causæ, ut plenius
Callianus *Collat. 9. cap. 34. prosequitur*, ubi enu-
meratis aliquibus exauditionum causis, ultimo
loco

Importunitas & perseverantia in petendo sequentibus verbis proponitur. Videtur ergo, inquit, quod modis obtineatur ex auditionis gratia, ut nullus ad imperanda ea que salutaria sunt & aeterna, conscientia sua desperatione frangatur. Ut enim miseriarum nostrarum contemplatione concedamus, nos omnibus illis, quas supra memoravimus, penitus destitutos esse virtutibus, & nec illam nos habere laudabilem duorum confessionem, nec illam fidem grano sinapi comparatam, nec illa pietatis opera, qua Propheta describit: tamen vel importunitatem, qua omni voluntati suppeditat, habere possumus: per quam etiam solam daturum se Dominus quicquid oratus fuerit, reponit. Et idcirco absque hesitatione infidelitate precibus insistendum est, obtenturosque nos earum iugitate cuncta, que secundum DEUM poposcerimus, minime dubitandum.

Hortatur enim nos Dominus, volens ea que sunt eterna celestiaque prestare, ut cum importunitate nostra quodammodo coarctemus, qui importunos non modo non despicit, nec refutat, sed etiam invitat & laudat, eiusque præsistentiam, quicquid petierit accipiet, benignissime pollicetur, dicens: Petite & accipietis, quante & invenietis, pulsate & aperietur vobis: omnis enim qui petit accipit, & qui quatit invenit, & pulsanti aperietur.

Et iterum: Omnia quaecumque petieritis in oratione credentes, accipietis, & nihil impossibile erit vobis. Idcirco, si cuncta nos exauditionum, quas praedicimus, causa omnino deficiunt, saltem animet importunitatis instantia, qua absque ulla vel meriti vel laboris difficultate, in cuiuscumque voluntas sit a est potestates, pro certo autem non exaudiendum se supplicans quisque non dubitet, cum se dubitaverit exaudiri. Quod autem insuperabiliter Domino supplicandum sit, etiam illo beati Danielis docemur exemplo, qui exauditus a prima die qua cepit orare, post primum & vigesimum diem consequitur sua petitionis effectum. Unde nos quoque non debemus a capta orationum nostrarum intentione cessare, si nos exaudiri tardius senserimus; ne forte aut exauditionis gratia dispensatione Domini utiliter differatur: aut Angelus divinum ad nos beneficium delaturus a facie omnipotentis egressus, resistente diabolo demoretur, quem certum est transmissum a nobis desiderium inferre non posse, nisi nos a proposito petitionis intentione cessare repererit: quod etiam superaddito Propheta proculdubio accidere potuisset, nisi virtute incomparabili in primum atque vigesimum diem orationum suarum perseverantiam protelasset. Ab huius igitur fidei conscientia nulla penitus desperatione frangamur, cum orationem nostram nos obtinuisse minime senserimus; nec hestemus super Domini sponse dicentis: Omnia quaecumque petieritis in oratione credentes, accipietis. Retrahere namque nos cohibet illam beati Ioannis Evangeliste sententiam, qua ambiguitas huius questionis evidenter absoluitur. Hac est, inquit, fiducia quam habemus ad DEUM, quia quicquid petierimus secundum voluntatem eius, audit nos. Ergo super his tantum plenam nos & indubitabilem iussit exauditionem habere fiduciam, qua non nostris commodis, nec solatiis temporalibus, sed Domini congruunt voluntati.

Has quoque varias exauditionum causas superius ex venerabili Richardo exposuimus. Quare optime D. Bernardus *Serm. 5. Quadrag.* in hoc proposito docuit, nullam ferè orationem fieri sine fraudu. Nemo, inquit, Fratres, vestrum parvipendat orationem suam. Dico enim vobis, quia ipse ad quem oramus non parvipendit eam: priusquam egressa sit ab ore nostro, ipse scribit eam in libro suo: & unum Thom. a Iesu Oper. Tom. II.

indubitanter & duobus sperare possumus, quoniam aut dabit quod petimus, aut quod noverit nobis esse utile. Nos enim quid oremus, sicut oportet, nescimus; sed miseretur ille super ignorantiam nostram, & orationem benigne suscipiens, quod nobis aut omnino non est utile, aut non tam cito dari necesse est, minime tribuit, oratio tamen infructuosa non erit. Hec ille.

Complet denique iusti per hanc orationem præceptum Dominicam, quo omnes orare jubemur: non ut semper obtineamus ea que petimus, sed ut petamus: nam cum DEUS paterna habeat viscera, numquam postulationes nostras inanes sinit abire; quæ cum fiducia illi, de qua sumus locuti, innotantur, infallibiliter exaudiuntur a Deo: si verò illa desit, licet non infallibiliter, sæpe tamen pro DEI benignitate & misericordia exaudiuntur.

CAPVT IX.

Effectus Orationis divine & supernaturalis.

SANCTUS Bernardus variis locis suavissimè (ut solet) nonnullos effectus explicat, quos in animabus nostris producit intus ille Spiritus sancti influxus & præsentia, quam hic nomine Orationis iuxta supernaturalis intelligimus, præcipue tamen *Serm. 66. in Cant.* his verbis: Si sensero aperiri mihi sensum, ut intelligam Scripturas, aut sermonem sapientie quasi bullire ex micis, aut infuso lumine de super revelari mysteria, aut certe expandi mihi quoddam largissimum cæli gremium, & ubiores de sursum influere animo meditationum imbres: non ambigo Verbum adesse. Verbi siquidè hæc copia sunt, & de plenitudine eius ista accipimus.

Et infra: Quanta putas ex hac mansione inter animam & Verbum familiaritatis gratia oritur: quanta de familiaritate fiducia? non est, ut opinor, quod iam talis anima dicere vereatur: Dilectus meus mihi, & ego illi.

Et ne putaremus hanc Verbi præsentiam esse continuam, audi eundem Bernardum *Serm. 74. in Cant.* dicentem: Dicamus Verbum Dei Deum, sponsum animæ prout vult venire ad animam, & iterum dimittere eam, tantum ut sensu animæ, non Verbi motu ista fieri sentiamus. Verbi causa, cum sentit gratia, agnoscit præsentiam; cum non, absentiam: quaritur, & rursum præsentiam quarit.

Et infra: It & redit pro beneplacito suo, quasi visitans dilectum, & subito probans illum, & per huiusmodi vicissitudines euntis & redeuntis Verbi, experitur anima in se fieri, quod dicit: (Joan. 14.) Vado, et venio ad vos, & alibi: Modicum et non videbitis me; iterum modicum, et videbitis me. (Joan. 16.)

Et paulò inferius: Quarit igitur, cum ita sint omnino investigabiles via eius, unde adesse norim. Vivum & efficax est, moxque ut intus venit, expergecit dormientem animam meam: movit, & mollior, vulneravit cor meum, quoniam durum lapideum, erat, & male sanum; cepit quoque evellere & destruere, adificare & plantare, rigare arida, tenebrosa illuminare, clausa referare, frigida inflammare, nec non & mittere pravam in directam, & aspera in vias planas, ita ut benediceret anima mea Domino, & omnia que intra me sunt nomini sancto eius. Hæc Bernardus. Ex quibus facile est intelligere effectus orationis supernaturalis, omnes quidem dimanantes ab ista motione Spiritus sancti, quam hic S. Bernardus vocat visitationem sponsum.

T

Non

Non minus eruditè explicat S. Augustinus quasdam alias proprietates & effectus, quos in nobis producit Dominus suo ad animas nostras descensu. *Quis mihi dabit* (inquit lib. 1. Confess. cap. 5.) *acquiescere in te? Quis mihi dabit ut venias in cor meum, & inebries illud, ut obliviscar mala mea, & unum bonum meum amplectar te?* Et lib. 8. cap. 4. clamat: *Age Domine, & fac, excita & revoca nos, accende & cape, flagra, dulcesce, jam amemus, & curramus.* Ac denique lib. 10. cap. 27. sic ait: *Coruscasti, splendisti, & sugasti cecitatem meam; fragrasti, & duxisti spiritum, & anhelo tibi gustavi, & esurio, & siti; tetigisti me, & exarsi in pacem tuam.*

Sanctus demum Gregorius Homil. 14. in Ezechielem, loquens de effectibus contemplationis, quæ est præcipua pars hujus Orationis, sic ait: *Cōtemplativa vita, amabilis valde dulcedo est, quæ super semetipsam animam rapit, cælestia aperit; terrena autem debere esse contempti ostendit, & spiritualia mentis oculis patefacit, corporalia abscondit.*

Tres sunt præcipui divinz orationis effectus. Primus est cælica lux in intellectu illustrans, quod sit mediis præcipuis Spiritus S. donis.

Hos & plures alios enumerant SS. Patres Orationis à DEO infuse effectus, qui brevitate gratia ad tres principales reduci queunt. Primus est, Mirabilis splendor lucis intellectum divinitus illustrans. Hunc quidem lucis splendorem operantur quatuor illa Spiritus sancti præcipua Dona, quæ intellectum exornant. Primum & possimum est Sapientia donum, ut eo præditi, lapidam rei sublimium cognitionem assequamur. Præterea donum Scientiæ, pro rebus inferioris ordinis discernendis. Donum Intellectus, ut oculis plusquàm lynceis divina mysteria, ac eorum convenientiam pulchritudinemque intueri ac contemplari possimus. Donum demum Consilii, quo inter varias rerum difficultates, animiq; perplexitates, ea quæ nobis agenda sunt eligere ac discernere valeamus. Hæc autem plena & mirabilis lux, præcipuus est Spiritus sancti effectus: in hunc enim finem missus est à Patre, ut nobis & veram lucem & doctrinam salutarem suo splendore & illuminatione edoceret. Hoc enim est quod olim per Isaiam Prophetam cap. 58. animabus iustis Dominus promiserat. *Et implebit, inquit, Dominus splendoribus animam tuam, & eris quasi hortus irriguus, & sicut fons aquarum, cuius non deficient aque.*

Omnes isti divini radii à gratiæ splendore procedentes, unctio in Scriptura meriti vocantur. Quare quemadmodum oleum inter omnes liquores apissimum est ad conservandum lumen, & ad curanda vulnera; ita divina hæc unctio, & nostræ voluntatis in edetetur plagis, & tenebras intellectus nostri illuminat. Illud est oleum, istud pretiosissimum omni balsamo præstantius, de quo dicit Prophetia Regius Psalmi 25. *Impinguasti in oleo caput meum.* Certum est cum hic locutum non de capite, nec de oleo materiali, sed de capite scilicet in ituali, parte scilicet animæ nostræ superiori, in qua est noster intellectus; & de oleo spirituali, quod est lumen Spiritus sancti, quo conlervatur lampas nostræ ne exinguatur.

Hæc autem splendores, quibus DEUS implet animas iustorum, sunt profundæ & sublimes rerum salutarium cogitationes, quibus ab eo iustificati instruuntur, quàm infinita sit DEI bonitas ac pulchritudo, quàm abominanda peccati turpitudine, quanta sit in mundo vanitas, qualis sit hujus vitæ brevis ac incertitudo; ac denique multiplex errorum, in quibus mortales versantur ferè omnes, numerus.

Per hanc cognitionem, siue divinum splendo-

rem, ut ait Isaias Prophetam cap. 33. facit eos (id est iustorum) defæcatis mentes in excelsis habitare, & exinde Regem in decore suo vident oculi eorum, cernentes terram de longe. Per hanc lucem res divinas, eo modo quo sunt, utpote sibi proprias quas contemplantur; res verò terrenæ videntur ipsis exiguæ, quia ultra earum parvitatem procul & de longe illas inveniunt. Per hanc clarissimè intelligunt, quàm parum, aut nihil sit omne quod datur potest mundus, respectu eorum, quæ præparavit DEUS diligentibus se: ac proinde mirum non est, si hujus beneficio nec in prosperis nimium effertur, nec in adversis nimium deprimantur. Illa tamen lucis ac sapientiæ illustratio nequitia esse continua, quia irruentibus quandoque nobeculis offusceatur. In manibus enim abscondit lucem Dominus quando vult, & præcipit ei rarus ut adventat. Job cap. 36. Nec etiam æqualiter omnibus affliget, minus quidem in principio, quàm in fine: nam quò magis depurat animam, eò etiam magis illustrat; ita illud Sapientis, Prover. 4. *Iustorum autem semitas quasi lux splendens, procedit & crevit usque ad perfectum diem.* Crevit itaque semper, donec aliqui dicantur perfecti, & æternæ scilicet beatitudinis ac beatitudinis, in qua videmus ipsum DEUM faciem ad faciem sicuti est. Ista lux non tantum illustrat intellectum, sed & voluntatem suo flogore irradiat, idemque Spiritus, qui in intellectu est lux, in voluntate est amor & delectatio, quæ modo quodam mirabili accendit & exultat corda eorum, quos sic visitat.

Secundus autem post hanc lucem effectus est, Amor & fervens quoddam desiderium confortandi se in omnibus divinz voluntati. De quo, quæcumque multa dicenda forent, sufficit tamen pro nunc afferre ea quæ habet S. Bernardus in sermone 57. *in Cant.* ubi explicans amoris effectus, scilicet operationes, quas in nobis producit Spiritus sanctus, hujus infusæ Orationis auctor & magister, sic scribit: *Si verò non solum compungitur in sermone illo, sed & converteris rursus ad Dominum, jurans & statuens custodire iudicia iustitiæ ejus; etiam adesse ipsum iam novem, præsertim si te inardescere sentias amore ejus. Et enim utrumque de illo loquor, & ignem videlicet ante ipsum præcedere, & ipsum nihilominus ignem esse. Moyses siquidem de illo dicit, quia DEVS ignis consumens est. Differunt autem, quòd si qui promittitur ignis ardorem habet, sed non amorem; coquens, sed non excoquens; movens, nec promovens: tantum ad excitandum premititur, & præparandum simul, ad commendandum quid ex te sit, quòd dicitur sapiat postmodum quid ex DEO mox erit. Ac verò ignis qui DEVS est, consumit quidem, sed non affigit; ardet suaviter, desolatur feliciter: effert enim carbo desolatorum, sed qui sic in vita exerceatur ignis, ut in anima vicem exhibeat unctiois. Ergo in virtute quæ immutatur, & in amore quo inflammatur, Dominum præsentem intellige: nam dextera Domini facit virtutem. Non autem sit hac mutatio dextera Excelis, nisi in fervore Spiritus, & in charitate non ficta, ita ut dicat, qui huiusmodi est: *Conciliat cor meum in te, & in meditatione mea exardescet ignis.* Hæc quoque S. Bernardus.*

Tertius effectus est Gaudium spirituale, seu Terminus consolationis divinz, suavitatis abundantia: de huius quo multa possent à nobis adduci, quæ infociis suis locis inferentur. Interim tamen de hac suavitare sub olei nomine D. Cyprianum discentem de Cardin. operib. Christi, sit. de unctiois lux illustrat.

et divi-
na con-
solatio-
nis abun-
dantia.

ebriari, et dicitur. Ex his unctionis, inquit, be-
neficio, & sapientia nobis & intellectus divinitus da-
tur, Consilium & Fortitudo nobis illabitur. Scien-
tia, & Pietas, & Timor inspirationibus supernis in-
funditur. Hoc oleo unctionis cum spiritualibus nequitis
colluctamur, nec ferocius spiritus inhiat possimus,
qui balsamum spiritualis odore fragramus. Hoc oleum
a creditorum usibus sub Eliseo Prophetam mulierem
pauperulam liberavit. Hoc Elia tempore Sarepta-
nam pavit, nec lecythi trima effusione defecit. Hoc
oleo Iacob lapidem, quem supposuerat capiti, unxit,
& familiari mandato eruditus inter sacramenta a-
scensionum & descensionum, & discursus Angelicos,
inmixtum scale sublimi videns DEUM, quid virtutis
hac haberet unctio intellexit. Moyses hoc oleo taber-
naculum & sacra vasa perunxit, & super caput Aa-
ron tanta abundantia fudit, ut usque in barbam eius
descenderet, & super oram vestimenti manaret. Sa-
muel quoque ad Reges mittendos sine oleo non acce-
dit. Hæc ille.

**Fructus
divinae
hujus
suavitatis
refert S.
Bona-
ventura.**

Bona autem quam plurima hæc divina suavi as-
perse fert, quæ sapienter D. Bonaventura Process.
3. Reliq. exposuit, dicens: PRIMO enim memoriam
sancti cogitationibus inhiat, & in recollectione DEI
stabilitatem impertit, omnem evagationem excludit,
corporales imaginationes expellit, perfectam oblivio-
nem rerum mundanarum inmittit, & quasi unum
spiritum nos cum DEO facit. SECUNDO, intellectum
ad intelligentiam DEI, & eorum, quæ ipsius sunt, & ad
eum consequendum conferunt, luce perfundit: DEI
beneplacitum illi patefacit, inter virtutes ac vitia di-
scernere docet, vias virtutum, & remedia vitiorum
ad propriam meditantem utilitatem detegit, admiratio-
nem sapientie, bonitatis, & potentie DEI, & aliarum
perfectionum in divinis operibus eluculentium infert, &
circa quancunque rem, quam recogitet, lucidissima
cogitatione replet. TERTIO, voluntatem sancti & de-
voti erga DEUM & multiplicibus affectionibus perficit,
fiduciam erigit, charitatem adauget, desiderium
DEO in omnibus placendi & bonam voluntatem in-
gerit, mentis alacritatem tribuit, spe remissionis pec-
catorum & assequende salutis exhilarat, amore erga
Christi humanitatem & compassionem dolorum ipsius
emollit, desiderio regni celestis, confidentia exauditionis,
& affectu divine familiaritatis dirigit, & ad amo-
rem proximorum, odium vitiorum, studium virtutum,
& curam bonarum actionum inflammat. QUARTO,
corpus ipsum componit, ab impuri moribus eripit, ad
serviendum spiritus promptum reddit, quod spiritus o-
bedit in omnibus bonis, & non recalcitrat, nec si exer-
ceatur obmurmurat. Facile sustinet si ad laborem in-
frigitur, ne torpeat si castigetur, ne insoleat si paree
sustentetur, ne lasciviat. TANDEM hæc suavis dat
homini consolationem in bonis operibus, licet laborio-
sis de se, & in consideratione divinarum, & in reliquis
exercitationibus spiritualibus, ita ut ista illi satisfac-
iant, & in illis ipse quietem & animi serenitatem, in
aliis vero quibuscunque rebus ab spiritu alienis, quasi
tribulos & spinas inveniat. Hæc ille.

**Recen-
sentur a-
lii non-
nulli ejus
fructus.**

Hujus demum suavitatis beneficio virtutes
augentur, opera nostra perficiuntur, & cum dele-
ctatione a nobis sunt, & tota anima mirabili læ-
titia & exultatione repletur. Hæc autem delecta-
tio non semper est perceptibilis, quia non semper
est sensibilis, sed est verum spiritualeque gaudium,
seu gustus voluntatis, quo in rebus spiritualibus
atque in bonis operibus, ut in proprio centro re-
quiescit.

Præterea, gustus iste, sive gaudium spirituale,
est quidem spiritus sancti fructus; fructus enim
Thom. à Iesu Oper. Tom. II.

Spiritus, ut ait Paulus ad Galat. 5. est charitas, gau-
dium, pax, &c. ita ut ratione ipsius vocetur Para-
cleus, id est, consolator, est enim proprium spiritus
sancti officium, consolari animas, & varia illis di-
vinarum rerum delectamenta præparare, quorum
suavitate allesti, sine difficultate reliquas rerum
temporalium delectationes fastidire possint.
Nam, ut Bernardus ait, per orationem bibit ani-
ma de illo vino quod lætificat cor hominis, & ta-
liet illud eam inebriat, quod rerum omnium ob-
liviscatur. Hoc autem vinum consolationis, quod
in reliqua spiritualia animæ membra infundit, quo
fides roboratur, spes confortatur, charitas influm-
matur, alia virtutes augentur, nihil est aliud,
quam devotio supernaturalis, quam sacra Scri-
ptura unctionem vocat, per quam spiritus san-
ctus adinstat suavissimi liquoris diffundit se in
omnes animæ potentias, ac illas undequaque pe-
netrat & attingit, causando in illis novam facili-
tatem ac promptitudinem circa res DEI servitio
destinatas.

Hæc magna devotionis gratia quandoque ad
tempus communicatur animabus iustorum, quā-
doque enim & ad tempus abstrahitur; ad cuius
abstinentiam redduntur inertes, & sibi in seipsis sicut
plumbum graves, & arcti sicut terra sine aqua in-
ter medios a stivi solis ardore, in maxima spiritus
afflictione & paupertate, quæ egregie explicat
idem Bernardus Serm. 54. in Cant. his verbis: Do-
minus declinavit in ira a servo suo: hinc ista sterilitas
anime mee & devotionis inopia quæ patior nec com-
pungi ad lacrymas queo, tanta est duritia cordis. Non
sapit Psalmus, non legere libet, non orare delectat,
meditationes solas non invenio. Vbi illa inebriatio
spiritus? ubi mentis serenitas, & pax, & gaudium in
spiritu sancto? Ideo ad opus manuum piger, ad vigiliæ
somnialetus, ad iram præcepti, ad odium peritumax,
lingua & gula indulgentior, segnior obstructorque ad
predicationem. Heu! omnes montes in circuitu meo
visitat Dominus, ad me autem non appropinquat. Om-
nes considero ferventes, omnes devotos, omnes in
Christo unanimis, omnes donis celestium & gratia
affluentes, tamquam spirituales revera montes, qui a
Domino visitantur. Ego autem, qui horum in me in-
venio nihil, quid me aliud putem, quam unum de mon-
tibus Gelboe, quem præterit in ira & indignatione sua
ille ceterorum omnium benignissimus visitator. Hæc
Bernardus. Per quæ, sicut per abstinentiam solis, co-
gnoscentur laus proprietates, quibus privamur,
optimè declarantur effectus gratiæ & consola-
tionis divinæ.

Numquam dicendi finis esset, si particulares
hujus Orationis effectus sigillatim recensere vel-
lemus: esset enim idem, ac velle declarare omne
id, quod causat spiritus sanctus in animabus no-
stris suo ad illas descensu. Et sic pro ultimo illius
effectu addamus quamdam hominis interioris
renovationem, insignem in omnibus virtutibus
progressum, omnimodam passionum morifica-
tionem, ac denique totius anime iustificationem.
Omnes hos effectus, & alios quos in nobis pro-
ducit DEUS sua visitatione, breviter & erudi-
tè expressit venerabilis Richardus in Cant. cap.
5. his verbis: Sponsa presente innovatur anima, &
quasi et adhærens sentit internæ gustus dulcedinem,
intelligentiam spirituales, fidei illuminationem, spei
augmentum, charitatis incrementum, compassionis af-
fectum, iustitiæ ætatem, delectationem virtutum; ha-
bet in oratione cum DEO familiare colloquium, au-
diri se sentiens, plurimumque exaudiri, facit ad sa-
tisfactionem.

ciem cum DEO loquens, & audiens quid loquatur in ea Dominus DEVS, in oratione DEVM cogens, & inter dum conueniens. Hac gratia illustrata, incipit tenebras cordis sui videre, seipsam cognoscere, discernere qualiter se vitia sub specie virtutum occultent, vel se illis occulte societ. Oritur enim in mente nova dies post noctem ignorantie, & sic diluculum quo surgit ad offerendum holocaustum contritionis pro singulis virtutibus, ne fortassis fuerint imperfecta. Hucusque Richardus, qui paucis verbis attingit præcipuos & magis substantiales Orationis supernaturalis effectus.

Hi sunt effectus Orationis supernaturalis à Spiritu sancto animabus iustorum infusi, ex quibus facile cognosci potest præsentia Spiritus sancti, & quales ac quanam sint illius operationes. Est enim proprium illius officium (ut ex dictis patet) accendere animam, omnem ab illa pristina tepiditate languorem excutere, illam movere, cordis illius duriciam emollire, & amoris divini jaculo vulnerare, passionum ac pravorum habituum radices eradicare, novos virtutum furculos illorum loco inferere, abundantissimum devotionis rorem secum asserre, quo dilatur & mitificetur creatura anima. Ad illius præsentiam disparent omnia ariditatum nebula. Lux est in tenebris, scrutatur abscondita cordis: accendit quod est frigidum, inflectit quod est rigidum, & animam omnesque illius potentias totaliter ad DEUM Creatorem suum convertit. Quando ergo hos aut similes effectus experitur anima in seipsa, præcipue tamen, si (ut ait S. Bernardus *Serm. 57. in Cant.*) jam emundata ac serenata conscientia sequatur subita quædam ac insolita latitudo mentis, & infusio luminis illuminans intellectum, vel ad scientiam Scripturarum, vel ad mysteriorum notitiam tunc possumus credere, in nobis operari Spiritum sanctum hos mirabiles orationis supernaturalis effectus: qui quidem, quanto altior & sublimior est Spiritus sancti motus, tanto uberiore sunt & altiores lucis amoris & ineffabilis suavitatis divini influxus, ut inferius lib. 4. p. 2. Divinæ & fructivæ unionis, cap. 10. §. 3. 4. & 5. ostendimus.

CAPVT X.

De mediis perveniendi ad Orationis divinitus infusæ gratiam.

ORATIO infusa & supernaturalis donum quidem DEI est, & peculiaris gratia, quæ nec industria nostra, neque labore comparari facile potest. Quare nemo ad huiusmodi orationis genus ascendere potest, nisi prius ab ipso DEO vocetur & invitetur, sicut *Cant. 2.* invitatur sponsa ab ipso dicente: Surge amica mea, sponsa mea, columba mea in foraminibus petra. Quibus aperte verbis significatur, solius DEI esse inspirare, & orationis alas conferre ei, qui sit ingrediturus in vivam petram, Christum videlicet Dominum, ejusque mysteria contemplaturus.

Sed licet non omnes vocentur ad hanc Orationis gratiam obtinendam, neque omnibus concedatur simile donum; omnibus tamen non solum desiderare, sed etiam ad ejus affectionem conari licet: sunt enim omnes huius doni celestis omnino capaces. Quinimò Patet celestis ad hanc Orationis gratiam etiam invitare per *Isaiam cap.*

36. clamans: Omnes scientes venite ad aquas. Quibus verbis omnes ferè invitantur, non ut uocati, sed ut ad fontem aquarum viventium pervenire ad illam quæcant, imò potius ut gradatim sensimque nostro omnes labore & exercitatione perveniamus. Opus igitur invitatum in primis est magna longanimitate, & magna & constanti perseverantia ad fores divinæ Sapientie pulsare, quosque ad sublime hoc Orationis genus accendamus.

Sunt autem præcipua media, quæ ad hanc gratiam promerendam juvare possunt. Primum est, quæ ad Ferrens desiderium. Operari, inquit Sapiens *cap. 7.* & illud datur est mihi sensus intelligentie, & invocari, & venit in me spiritus sapientie. Vbi breviter duo media, servamus, quibus anima reddatur capax ad recipiendum hoc Orationis donum, propositum. Alterum est desiderium, de quo optime David *Psalm. 9.* Desiderium ejus, pauperum exaudivit Dominus. Est enim conjectura decem, non modica, ut superius cap. De indicem exauditionis scriptum, quod DEUS velit hoc particulare donum nobis conferre, quando desiderium vehementer nobis suggerit illud quærenti. Alterum medium est Orationis. Invocavi, inquit, & venit in me spiritus sapientie. Per invocationem, intelligit orationem in tota sua latitudine, quatenus lectionem, omnes meditationem, assiduum simplicius abrogationem, per comprehensionem, quæ reducit ad donum Orationis, quam orationis exercitium non præcedit. Idem *Serm. 3. de Circumfusione*, loquens de his exercitiis, quæ sub nomine Orationis comprehenduntur, statim addit: Cum in his fuerit duntaxat exercitium, roga dari tibi devotionis lumen, diem serenissemum, & sabbatum mentis, in quo tanquam emeritis miles in laboribus universis viras absque labore, dilatato nimirum corde currens viam mandatorum DEI: ut quod prius cum amaritudine & coactione tui spiritus faciebas, de cætero jam cum summa dulcedine peragas & delectatione. Hanc mi fallor, gratiam petebat, qui ait: Remitte mihi ut refrigerer. Ac si dicat: Quosque in labore & dolore isto crucior, & morte afficiunt a die remitte mihi ut refrigerer. Et rursus alio in loco idem Bernardus de hac gratia Orationis loquens, ita scribit: Nec tamen vel in transitu pressa erit si omni anima, nisi illi duntaxat, quam ingens devotio, & desiderium vehemens, & prædulci affectu ipsam probat.

Richardus de Preparatione ad contemplationem *Medi cap. 79.* ad tria possumus media reduci ea quæ Ratio juvare possunt ad gratiam hanc comparandam; doctissimè nempe, studium operis, studium meditationis, gratia, studium orationis; quibus, inquit, paulatim promovemur. & quandoque perducimur ad perfectiorem cognitionem. Et intra: Absque dubio, sine ingenti exercitio, sine frequenti studio, sine ardenti desiderio ad perfectam scientie altitudinem mens non sublevaretur. Hæc ille.

Cassianus verò *Collat. 14. cap. 2.* & 3. illud possumus prærequirit, nempe, ut ingenti studio in a. Quali vita nos exerceamus, cujus vitæ activæ perfectio in duabus, nempe in expugnatione vitiorum, & virtutum acquisitione, consistit.

Juvat demum non parum, continuis sæpe aliquot meditationibus, seu actibus anagogicis, qui cordis pavore munditiam & puritatem, mentem preparant & accendere, ut breviter annotavit Carthusianus de Fonte lucis, in fin. Deinde, ait, ab exterioribus abstrahat mentem suam, & eam recolligat, ejus & ad dispersiones & evagationes abjiciendo, & sequi iux-

CAPVT XI.

Regula siue Documenta pro his, quibus à DEO donum Orationis infunditur.

POST QUAM superius explicuimus quid sit Orationis supernaturalis, & unde originem ducat, quas partes contineat, quanta sit ejus efficacia, ac denique principales ejus effectus, quos in nobis producit, breuiter attigimus, operæ pretium esse duxi, superaddere nonnulla Documenta pro his quibus ordinariè communicatur hic supernaturalis orandi modus.

Sit igitur prima Regula seu Documentum pro his quibus hoc proutius à DEO donatur hæc Orationis gratia, ne illius iacturam faciât, ut fuit valde humiles, agnoscendo se omnino indignos tantæ gratiæ, nec ullatenus potuisse illam mereri. Caveant autem summo opere, durante hac suprema Spiritus sancti visitatione, ne ad ea quæ retro se sunt respiciant, sicut multi faciunt, pristina virtutum opera & transactos labores confidentius considerantes, putent sibi in præmium illorum hæc gratiarum dona à DEO rependi; (hæc enim consideratio est ventus quidam urens omnium virtutum & charitatum flores, ac dispergens nubes, salutiferum hujus gratiæ ac doni spiritualis rorem animabus nostris infusus) sed e contra omnes illas diuinæ visitationis delicias in solam DEI bonitatem ac misericordiam refundant, agnoscetes se ob antea vitæ peccata his gratis indignos; & quod major fuerit illarum abundantia; eò etiam magis se à DEO abicere conentur.

Secunda Regula: Caveant diligenter contemnerere aut minoris facere eos, quos ejusmodi donis carere conspiciunt, cum in illis non consistat perfectio, sed potius in ferventiori amore DEI ac maiori laborum illius causa inueniunt tolerantia. Hæc enim est via recta & magis secunda, per quam animæ DEO gratiæ ac fortis frequentius incedit, per medios afflictionum ac continuæ mortificationis fluctus crucem Christi bajulantes, sub cuius vexillo propriis expensis, tamquam generosi milites, absque ullo diuinarum consolationum stipendio, militare gloriantur: & quanto quis in hoc itinere majores ac altiores emiserit radices, tanto quoque sanctior censendus est: quippe qui perfectus assimilatur Redemptori nostro JESU Christo, cujus anima sanctissima caruit omni consolatione toto vitæ suæ tempore, qui in ultimo mortis agone inter gravissima poenarum tormentata sine ullo paterni favoris gustu expiravit.

Hæc autem supernaturalis Orationis, & qui illam committantur favores, plerumque à DEO dari solent debilibus & minus perfectis, (ut infra dicemus) ut paulatim, illorum suavitatem degustata, res terrenas fastidiant; & ita incipientibus quandoque à DEO infundi solet. Et quod majoris est momenti, etsi hæc Oratio sit magis supernaturalis, non tamen ideo est magis meritoria: nam meritum non correspondet principalis contemplationi, aut affectibus diuinis, vel spiritualibus sentimentis, sed perfectioni charitati.

Tertia Regula: Caveant habere aliquam proprietatem circa ejusmodi Orationem, id est, nimium affici erga illas consolationes, gustus ac delicias spirituales, memores illius Psalmistæ Psal. 61. Divitiæ si affluant, nolite cor apponere: sed in

Humilitas exercenda ab his, quibus hoc Orationis donum à DEO conceditur.

Caveant da iis aliorum vilipendi.

Resignatio necessaria in divitiis.

T 3

Thom. à Jesu Oper. Tom. II.

ra D. Dionysii documentum se convertat ad radium, supernam illustrationem optando, & pro ea orando, sequæ ad DEI considerationem aut contemplationem pro viribus elevando. Et tunc DEVS sublimis, qui sapientia Dux est, & Princeps totius illuminationis, videns diligentiam hominis fidelem, ac pium ejus conatum, manum applicabit ac porriget adjuvatricem, mentem per donum sapientiæ illustrando, prout Isaias asseruit: Requiem dabit tibi Dominus, & implebit splendorem animam tuam. Ipse enim est Sol sapientiæ & intelligentiæ, quo in anima splendente ac radiante, omnia mox clarescunt, veniunt, tranquillatur, & exultantur in ea. Sicque Creatoris sui maiestatem immensam, pulchritudinem infinitam, sapientiam, omnipotentiam, atque beatitudinem perfectionem, eminentiam prorsus interminabilem incipit intueri, ac vehementer sine admirari, jucunde conspiceret, ferventer diligere, &que intime congaudere, & in ea ad horam quiescere.

Solei autem DEUS Orationis donum liberalissime elargiri his, quos ipse ad sublimem sanctitatis gradum, ut essent Ecclesiæ luminaria, duces ac magistri aliorum, elegit: sicut & in Lege veteri, Moysi, Davidi, aliisque præclarissimis Prophetis & in Lege gratiæ Apostolis, & Religioforum Fundatoribus, necnon & illis quos ad aggredienda opera magna & ardua destinavit, concessisse constat.

Solei concedi Religiosis etiam in Communitate degentibus; his, inquam, qui non leviter ac pueriliter, sed strenue & viriliter seipos penitus abnegarunt, ac per continuam exercitiam, ac forsitan enitentiā desideria cordis puritate comparata ad DEUM ire contendunt. Nec longè abest hujusmodi gratia à personis etiam secularibus, ab his maxime, quæ variis calamitatibus & afflictionibus à DEO exercentur. Denique hoc Orationis præclarissimū donum elargitur DEUS cui vult, & sicut vult, & quod magis est mirandum, etiam imperfectis & in exercitiis, quibus aliquando liberaliter ab ipso DEO conceditur, ut latius inferius de Via purgativa supernaturali trademus. Nec solum spiritualibus tyronibus, verum etiam mundanis aliquando hæc celestis Orationis gratia affulget.

Communiter verò perfectis ac exercitiis hæc gratia solet à DEO infundi, licet non omnibus: nam, ut alibi diximus, Christiana perfectio cum Orationis infusæ dono inseparabiliter non est conjuncta, sed potius in perfecta DEI ac proximi dilectione, quæ minime pendet ab Oratione infusa. Præterea, non omnes etiam perfecti ad hanc orationem trahuntur à DEO; sunt enim donationes & gratiæ diversæ, quæ pro DEI liberalissima voluntate inter fideles distribuuntur. Omnibus tamen spiritualibus athletis, dummodò sint à vitiis & passionibus purgati, ac virtutum decore ornati, non solum fas est ad supernaturalem hunc Orationis gradum aspirare, sed & quantum in se est conari, & an à DEO ad hujusmodi Orationis donum admittantur, experientiā comprobare, ac per cordis puritatem illud inquirere & procurare.

Sunt quidem alia DEI dona, quæ gratis data nuncupantur, ut prophetia, linguarum genera, visiones imaginaria vel corporales. Hæc autem nec procurare nec desiderare sine superbia notā licet. Ad gratiam verò Orationis, quæ à donis Pietatis, Sapientiæ, vel Intellectus procedit, honestissimum est cum discretione conari, ac se omnino disponere, cum hujusmodi Orationis solet esse efficacissimum medium majoris perfectionis comparandæ.

Quibus Deus solet hoc Orationis donum conferre.

valuata-
tem.

omnibus sanctissimæ DEI voluntati se totos conformare studeant, cum plena resignatione (si sic ei placitum esset) in perpetuum privari hac divina oratione, ac consolationibus illam comitantibus; & certò sibi persuadeant, esse multò melius ac còvenientius, imò securius, mentis oculos figere in laboriosissimam JESU Christi crucem, innumerosque ejus dolores, sectando in omnibus piam veritatem ac iustitiam, sine ullo privæ utilitatis respectu, quàm multos gustus, frequentes retorum divinarum consolationes curiosius affectare. P. g. stat enim cum D. Paulo gloriam in cruce Domini nostri JESU Christi, per viam abnegationis, mortificationis, humilitatis, mansuetudinis, ac patientiæ Christi Domini incedentes, quàm in sublimi aliqua contemplatione, & sensibili devotione, vel dono lacrymarum, abundare, quæ propter nostram infirmitatem sæpe sunt occasio homini superbiæ ac ruinæ. Caveant etiam seipsos inquietare, aut nimium turbare, quando viderint se tentatos, & (ut arbitrantur) à DEO derelictos, nec facile credant, se per hujusmodi tentationes aliquam bonorum spiritualium jacturam facturos.

Vitandū
otium in
subtra-
ctione
hujus
gratiæ.

Quarta Regula non minùs utilis ac necessaria est: Quòd ubi subtrahita fuerit ejusmodi Orationis gratia, & celestes illæ divinarum consolationum aquæ defecerint, fugiendum esse diligenter otium, & novos aquarum rivulos ferventius, solita brachiorum agitatione, ex interiori propriæ considerationis ac meditationis puteo eliciendos esse; nec ullatenus vacandum esse à solita virtutum exercitatione, sed incumbendum, quantum est ex parte nostra, orationi mentali magis ordinariæ. Et hoc est unum ex præcipuis documentis, quæ solent dare Doctores Mystici, qui docent, quòd cessante operatione divina, recurrendum sit ad propriam. Velle enim (complicatis, ut aiunt sub sinu manibus) orari usque ad adventum Spiritus sancti, error est maximus, & grandis ad gratiam divinam obex: sed debet fidelis anima ejusmodi afflictionum procellis acta, ad remotos confugere, & sævientis tempestatis, quam causare videtur Spiritus sancti absentia, impetum solerter (ulterius scilicet navigando) declinare, donec aspiret dies, & serenissima divini Spiritus aura iterum illucescat; quinimò, tunc temporis eam ferventius invirare debet, ut suâ præsentia omnem cordis sui caliginem procul expellat, ac in hortum suum de-

scendar, & celesti consolationum suarum imbram panis marcidis illius flores clementer irriget.

Et quamvis contingat suas preces non statim exaudiri, non propterea despondeat animam, ut supra diximus, aut suas preces intermittat: hoc enim etiam sanctissimis animabus evenire solet, ut optimè indicat Iob cap. 30. per hæc verba: Clamo ad te, & non exaudis me; sto, & non respicis me. Mutatus es mihi in crudelem, & in duritia manuum tuarum adversaris mihi. Sed quò major est tribulatio, eò ferventior sit oratio: quia DEUS probat per hoc orantis constantiam, expurgat humiliari conscientiam, ut remuneret afflictæ patientiam, ut egregiè in hoc proposito scribit S. Bernardus Episcopus ad Fratres de Monte Dei, his verbis: Obsecrationibus insistendum est, sed in omni humilitate & patientia: quia non afferunt fructum nisi in patientia, etiam si sentiat cælum de super anem, dum nullam derivationem velut totus cælestis stillam pulsando in oratione percipit, & terram cordis sui ferream, dum nullus Psalmorum vel orationum irrigio ad fructum compactionis emollitur. Nam, ut ait Bonaventura de Procell. Relig. Procell. 7. cap. 10. Ita parva mentis imaginatio, quæ durum & æsternum sibi proponit DEUM, qui verè miris & benignus est, & in veritate pius & misericors, aut est decepta mentis propria conspectio, quæ format sibi idolum pro eo quòd non est, aut est dispensativa permissio, ad terrendum vel horrendum, & corrigendum vel purgandum animam; quæ postmodum suavis sapiat et benigna DEI respectio, sicut post expertam amaritudinem desiderabilior sit dulcedo.

Quinta Regula: Procurent omni studio, gratias sibi à DEO donum hujusmodi Orationis concessum, humilitatis velo occultare, nec ob illud insolescere, aut inaniter gloriam; sed villis de se sentire, ac sanctissima præcipuorum Ecclesiarum Sanctorum exempla imitari, qui gloriam suam posuerunt non in ore hominum, sed in operibus charitatis, misericordiarum, suipsius abnegatione, in continua mortificatione, fame & siti, nuditate, laboribus plurimis, & præcipuè in charitate, mansuetudine, humilitate, persecutionum tolerantia, ac deniq; in proprio sui ipsius contemptu. Quam plures aliæ possent assignari Regule, nisi aliis propriis locis, nempe in fine secundæ, tertiæ, & quartæ Libri à nobis plenius essent tradendæ.

Vana
gloria
ac com-
placiti-
as ge-
renda.

